

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟΜΟΣ 32ος • ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 224 • ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2019 / КИΣ/ЕВ - ТЕВЕТ 5770

Η «Νύχτα των Κρυστάλλων»

Του ΑΝΤΩΝΗ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗ

ΣΤΙΣ 9 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΤΟΥ 1938, (ακριβώς πριν από 70 χρόνια) ξέσπασε στη ναζιστική Γερμανία το τρίτο μεγάλο κύμα μαζικού αντισημιτισμού. Ήταν η φοβερή «Νύχτα των Κρυστάλλων» (Kristallnacht), από τον θόρυβο, όταν τα Τάγματα Εφόδου θρυμματίζαν τις βιτρίνες των εβραϊκών καταστημάτων και τα λεηλατούσαν. Στη μνήμη των θυμάτων εκείνης της νύχτας (περίπου 400 Εβραίοι νεκροί) παραθέτουμε μερικά αποσπάσματα από το πρόσφατο βιβλίο του Laurence Rees (συνεργάτου του BBC στα περίφημα ιστορικά ντοκιμαντέρ) «Οι Ναζί», εκδόσεις Πατάκη. Είναι χρήσιμο να σημειώσουμε ότι το βιβλίο είναι αποτέλεσμα εκτεταμένης έρευνας του συγγραφέα στα γερμανικά αρχεία, αλλά και στην κοινωνία της μεταπολεμικής Γερμανίας, με συνεντεύξεις από αυτόπτες μάρτυρες.

«ΔΥΟ ΜΕΡΕΣ ΠΡΙΝ Ο ERNST VOM RATH, Γερμανός διπλωμάτης στο Παρίσι, δολοφονήθηκε από τον Herschel Grynszpan, ένα νεαρό Πολωνοεβραίο που είχε εξοργιστεί με τη στάση των ναζί απέναντι στους Εβραίους και ιδιαίτερα απέναντι στην οικογένειά του, που είχε πρόσφατα απελαθεί με μεγάλη σκληρότητα στην Πολωνία. Ο Γιόζεφ Γκάιμπελς έμαθε την είδηση για τον θάνατο του Ernst vom Rath και, όταν τα κορυφαία στελέχη των ναζί συναντήθηκαν στο Μόναχο για να τιμήσουν την επέτειο του «Πραξικοπήματος της Μπιραρίας», ζήτησε από τον Χίτλερ να εξαπολύσει τα Τάγματα Εφόδου σε πράξεις αντεκδίκησης εναντίον όλων των Εβραίων. Ο Χίτλερ συμφώνησε.

Η «ΠΡΩΤΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ» του Rudi Bamber και της οικογένειάς του από την Kristallnacht ήταν όταν τους έσπασαν την πόρτα του σπιτιού τους: «Τις πρώτες πρωινές ώρες εισέβαλαν στο σπίτι μας σπάζοντας κυριολεκτικά την πόρτα και άρχισαν να τα κάνουν άνω κάτω. Ήταν τα Τάγματα Εφόδου. Συγκεκριμένα, δύο ομάδες. Η μία διέλυε τα σπίτια και μετά ερχόταν η άλλη». Ο Bamber επιχείρησε να τηλεφωνήσει στην αστυνομία, είδε όμως ότι οι εισβολείς ήταν και οι ίδιοι ένστολοι.

«Είχαμε τρεις ηλικιωμένες κυρίες που ζούσαν μαζί μας στον πρώτο όροφο. Τη μία από αυτές την έσυραν έξω και την έσπασαν στο ξύλο, χωρίς λόγο, μάλλον επειδή βρέθηκε μπροστά τους. Και εμένα με χτύπησαν και στο τέλος κατέληξα στο κελάρι, σε ένα πίσω δωμάτιο, όπου βρίσκονταν οι κουζίνες [...]. Στη συνέχεια, με συνέλαβαν και βρέθηκα υπό την επιτήρηση ενός φρουρού που ήταν έξω από το σπίτι, ενώ οι άλλοι έμειναν μέσα για να αποτελειώσουν το καταστροφικό τους έργο». Ως ένα τυπικό παράδειγμα της αυθαίρετης συμπεριφοράς τους, οι άντρες, των Ταγμάτων Εφόδου άλλαξαν γνώμη και αποφάσισαν να αφήσουν τον Rudi Bamber ελεύθερο: «Εκείνη τη νύχτα συνέλαβαν πολύ κόσμο και προφανώς σκόπευαν να συλλάβουν και εμένα. Ύστερα από λίγο όμως διαπίστωσαν ότι ο αρχηγός της ομάδας είχε πάει σπίτι του. Μάλλον είχε βαρεθεί και αυτό εκνεύρισε πολύ τους άντρες. Δεν είχαν σκοπό να χάσουν και άλλο την ώρα τους, έτσι μου έδωσαν μια δυνατή κλωτσιά και μου είπαν «Δίνε του» ή κάτι τέτοιο και έφυγαν και με άφησαν λιπόθυμο στον δρόμο».

ΑΛΛΑ ΕΝΑ ΤΡΟΜΕΡΟ ΘΕΑΜΑ περίμενε τον Rudi Bamber όταν ξαναμπήκε στο σπίτι: «Μόλις συνήλθα, ανέβηκα επάνω και βρήκα τον πατέρα μου ετοιμοθάνατο, νεκρό. Προσπάθησα όσο μπορούσα να του κάνω τεχνητή αναπνοή, αλλά δεν νομίζω πως το έκανα καλά, και εν πάση περιπτώσει ήταν μάλλον αργά (...). Ήμουν σε κατάσταση σοκ. Δεν μπορούσα να καταλάβω πως είχε συμβεί αυτό (...) τόσο αναπάντεχη, ανεξήγητη βία ενάντια σε ανθρώπους που δεν τους γνώριζαν».

Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΛΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ στην Kristallnacht ποίκιλλε. Πολλοί σοκαρίστηκαν, αηδίασαν ή εξεπλάγησαν με τη βία και τις καταστροφές. Οι περισσότεροι πάντως έδειχναν να εγκρίνουν την προοπτική να «ξεφορτωθεί» η Γερμανία τους Εβραίους. Οι Εβραίοι είχαν απομείνει χωρίς φίλους».

Από την «Καθημερινή», 12.11.2008

ΕΙΚΟΝΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Ζάκυνθος: Άποψη της πλατείας Ρούγας την εποχή του μεσοπολέμου.
(Από το αρχείο του Διονυσίου Μουσμούντη).

ΕΒΡΑΙΟΙ και ΕΘΝΙΚΟΙ:

Μονοθεΐα και Ειδωλολατρία

Από άγνοια των περισσότερων ή ηθελημένα από τυχόν μη καλόπιστους, όροι, λέξεις, επωνυμίες, θέσεις κ.λπ. που περιέχονται σε εβραϊκά θρησκευτικά κείμενα (π.χ. την Τωρά) παραποιοούνται ως προς την πραγματική έννοια του περιεχομένου τους με αποτέλεσμα να οδηγούνται πολλές φορές οι αναγνώστες σε λανθασμένα συμπεράσματα ή απόψεις που διαφέρουν από τις πραγματικές ιστορικό-κοινωνικές θεωρήσεις. Οι διαστάσεις του προβλήματος είναι ακόμη μεγαλύτερες για όσους, τους περισσότερους δηλαδή, δεν έχουν ασχοληθεί μεθολογικά με τη μελέτη της ιουδαϊκής θρησκείας. Το γεγονός μάλιστα ότι η ιουδαϊκή θρησκεία υπήρξε χρονολογικά η πρώτη μονοθεϊστική, η οποία ακολουθήθηκε από το Χριστιανισμό και το Μωαμεθανισμό, οδηγεί όχι λίγες φορές σε παρανοήσεις.

Το κείμενο που ακολουθεί, στηριγμένο σε λήμματα της εγκυκλοπαίδειας "Judaica", προσπαθεί να συμβάλλει με εκλαΐκευση στην κατανόηση μερικών αρχών και εννοιών που συναντώνται σε κείμενα του Ιουδαϊσμού παρότι η ανάπτυξη παρόμοιων θεμάτων είναι δύσκολη όταν απευθύνεται σε μη ειδικούς θρησκευολόγους. Το κείμενο έχει εγκυκλοπαιδική μόνον σημασία και σκοπό.

Σχέσεις και συμπεριφορά απέναντι στους Εθνικούς

Κατ' αρχήν χρειάζεται να εξηγηθεί ότι **Εθνικός**, ονομάζεται ο μη Εβραίος. Η διάκριση πρωτοεμφανίστηκε κατά τη διάρκεια του μεταγενέστερου Δεύτερου Ναού οπότε υψώθηκε διαχωριστικό τείχος ανάμεσα στον Εβραίο και τον Εθνικό. Η απαγόρευση του γάμου, η οποία στη Βίβλο περιοριζόταν στα επτά χαναανιτικά έθνη (Δευτ. 7:1-4), επεκτάθηκε στη συνέχεια για να περιλάβει όλους τους μη Εβραίους, σύμφωνα με τις μεταρρυθμίσεις του Εσδρά. Η παραδοχή της μονοθεΐας απετέλεσε το διαφοροποιό στοιχείο του Εβραίου (Μεγγιλά -ταλμουδική πραγματεία- 13^α, Εσθ. Ρ. 6:2), καθ' όσον οι Εβραίοι είχαν καθολικά απορρίψει την ειδωλολατρία, η οποία, ωστόσο, παρέμενε το κοινό χαρακτηριστικό όλων των μη Εβραίων. Επιπλέον, με έμφαση τονίζο-

ταν πάντοτε το χαμηλό ηθικό και κοινωνικό επίπεδο των εθνικών γειτόνων, ενώ οι κοινωνικές επαφές μαζί τους θεωρούνταν ότι είχαν ολέθρια κοινωνική και ηθική επιρροή. Συνεπώς, κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου, ο κόσμος ήταν διχασμένος, όσον αφορά στους λαούς, ανάμεσα στον εβραϊκό λαό και στους «λαούς των εθνών», όσον αφορά, δε, στους ανθρώπους, ανάμεσα στον «Εβραίο» και τον ειδωλολάτρη («oved kokhavim u-mazzalot», συχνά συναντόμενο εν συντομία ως «akkum», το οποίο κυριολεκτικά σημαίνει «ο λάτρης των αστεριών και των πλανητών», και αποτελούσε όρο ο οποίος χρησιμοποιείτο για να ονοματίσει το σύνολο των ειδωλολατρών). Μόνο ανθρωπιστικοί λόγοι, όπως η βοήθεια προς τους φτωχούς, η επίσκεψη στον άρρωστο, η προσφορά των τελευταίων τελετουργιών (Γκιτίν -ταλμουδική πραγματεία- 61α) και η τυπικότητα («χαιρετάμε τον εθνικό στις γιορτές για το καλό της ειρήνης» - Τσοσεφτά Αβοντά Ζαρά -ταλμουδική πραγματεία- 1:3) αποτελούσαν λόγους για να υπερπηδηθούν οι κατά τα άλλα ανυπέβλητοι αυτοί φραγμοί. Συνεπώς, οι απόψεις σχετικά, καθώς και η συμπεριφορά προς τον μη Εβραίο από την ταλμουδική περίοδο και εξής είναι εκ διαμέτρου αντίθετες από εκείνες της βιβλικής περιόδου.

Η ταλμουδική φιλολογία, καλύπτουσα χρονικά πάνω από μισή χιλιετία και εκτεινόμενη σε μία ευρεία γεωγραφική περιοχή, περιλαμβάνει εξαιρετική ποικιλία συμπεριφορών απέναντι στους Εθνικούς. Για την ακρίβεια, η μελέτη της αποκαλύπτει ένα ολόκληρο φάσμα απόψεων, από την ακραία έχθρα του βασανισμένου κατά τους χρόνους του Αδριανού Εβραίου – πρβλ. τα λόγια του Συμεών υιού Γιοχαΐ: (Ιεροσολυμιτικό Ταλμούδ, Κιντουσίμ -ταλμουδική πραγματεία- 4:11, 66γ), μέχρι τις μετριοπαθείς απόψεις, χαρακτηριστικές των πρώιμων Σασανίδων της Βαβυλώνας – η μαρτυρία του Σαμούηλ, η οποία δεν κάνει καμία διάκριση ανάμεσα στον Ισραήλ και τα έθνη κατά την ημέρα της Κρίσεως (Ιεροσολυμιτικό Ταλμούδ, Ρος Ασανά -ταλμουδική πραγματεία- 1:3, 57α). **Το συμπέρασμα, λοιπόν,**

που προκύπτει είναι ότι οφείλουμε να εξετάζουμε κάθε φορά όλες αυτές τις αναφορές μέσα στη γεωγραφική και ιστορική τους συνάφεια. Αυτό που μπορούμε σε γενικές γραμμές να πούμε, είναι ότι η συμπεριφορά του Εβραίου απέναντι στον Εθνικό εξαρτιόταν σε μεγάλο βαθμό από τη συμπεριφορά του τελευταίου απέναντι του Εβραίου (βλ. Εσθήρ. Ρ. 2:3) μιά και η φιλία ενός Εθνικού προς έναν Εβραίο ανταποδίδετο πάντοτε με θέρμη και εγκαρδιότητα (βλ. Μπαβά Καμά -ταλμουδική πραγματεία- 38α, καθώς και μαρτυρίες των σχέσεων μεταξύ των Μεϊρ και Αβνιμός α-Γκαρντί, Ιουδά α-Νασί και Αντονίνου, Σαμουήλ και Σαφώρ, κ.λπ.).

Η εβραϊκή αντιπάθεια προς τον Εθνικό κατά τους ταλμουδικούς χρόνους ήταν η συνέπεια ποικίλων αιτιών και εκφραζόταν σε πολλαπλά επίπεδα. Εθνικοί είχαν καταδικαστεί για την βιαιότητά τους απέναντι σε Εβραίους (βλ. Μπαβά Καμά 117α, Av. Zar. 25b, κ.λπ.), η ηθική τους θεωρείτο επιλήψιμη (Γεβαμότ -ταλμουδική πραγματεία- 98α, Av. Zar. 22b, Song R. 6:8, κ.λπ.), ενώ καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της περιόδου συναντούμε συχνά τη (θεολογική) κατηγορία ότι, οι Εθνικοί παρά το γεγονός ότι είχαν διδαχθεί την Τόρα, την απέρριψαν. **Συνεπώς, η εβραϊκή αντιπάθεια έναντι του Εθνικού δεν οφειλόταν στο γεγονός ότι ο τελευταίος καταγόταν από μη εβραϊκό γένος. Δεν επρόκειτο, δηλαδή, για φυλετική προκατάληψη. Αντιθέτως, βασιζόταν στην ειδωλολατρία, την ηθική χαλαρότητα και άλλα παρόμοια παραπτώματα** (βλ. Av. Zar. 17a-b). Όσοι, αντιθέτως, Εθνικοί ήταν ενάρετοι (σύμφωνα με τα εβραϊκά κριτήρια) συμπεριλαμβάνονταν σε αυτούς που θα αμείβονταν στην αιώνια ζωή (Τοσεφτά, Σανεδρίν -ταλμουδική πραγματεία- 13:2, Μπαβά Μπατρά -ταλμουδική πραγματεία 10β-, ενώ μία περαιτέρω διάκριση σημειώνεται από τον Γιοχανάν, ο οποίος δήλωσε ότι οι Εθνι-

κοί εκτός Παλαιστίνης δεν ήταν πραγματικοί ειδωλολάτρες, παρά μόνο τυφλοί οπαδοί των προγονικών εθίμων τους (Ουλίν -ταλμουδική πραγματεία- 13β).

Η αντιμετώπιση του Εθνικού στο νόμο του Ταλμούδ

Ο Εθνικός συναντάται ευρέως στον ταλμουδικό νόμο, σε ποικίλες νομικές κατηγορίες, όπως για παράδειγμα στους νόμους που αναφέρονται στη νομική υπόσταση του ατόμου, στο γάμο και την κληρονομιά, στον προσηλυτισμό, στους νόμους τους σχετικούς με την άνοδο σε αξίωμα, τη σύναψη συμβολαίων, τη μεσιτεία, την απόδειξη και τις αποζημιώσεις, την αγνότητα και τη μιαρότητα,

τέλος, σε νόμους που αφορούν στα είδη περιουσίας και στις προσφορές στο Ναό, για να ονοματίσουμε μόνο κάποια από αυτά. Η βασική υπόθεση ήταν

ότι όλοι οι μη-Εβραίοι υπόκεινται σε ορισμένους απαγορευτικούς οικουμενικούς νόμους, θρησκευτικής, ηθικής και κοινωνικής φύσεως (τους καλούμενους επτά νόμους του Νώε) που είναι: (1) εγκαθίδρυση δικαστηρίων, (2)

ειδωλολατρία, (3) βλασφημία, (3) αιμομιξία, (4) ανθρωποκτονία, (5) κλοπή, (6) βρώση μελών ζώντος ζώου και, κατά άλλους, ευνουχισμός, αιμομιξία, μαγεία, κ.λπ. (βλ. Σανεδρίν 56α-β, κ.α). Ωστόσο, ο Εθνικός αποτελεί νομικό πρόσωπο στον Ιουδαϊκό νόμο και παρότι μερικές φορές γίνεται αντικείμενο διακρίσεων, χαίρει κατά κανόνα ισότιμης αντιμετώπισης. Το Ταλμούδ αναφέρει σχετικά ότι κάποτε η Ρωμαϊκή ηγεσία απέστειλε δύο αξιωματούχους για να μελετήσουν τον Ιουδαϊκό νόμο. Ύστερα από προσεκτική μελέτη οι αξιωματούχοι, είπαν: «Εξετάσαμε ενδελεχώς όλους τους νόμους και τους βρήκαμε όλους δίκαιους, με μόνη εξαίρεση το παρακάτω ζήτημα. Λέτε ότι εάν το βόδι ενός Εβραίου χτυπήσει και σκοτώσει με τα κέρατά του το βόδι ενός Εθνικού, ο ιδιοκτήτης του δεν υποχρεούται να τον αποζημιώσει γι' αυτό. Όμως, εάν, όπως λέτε, «γείτονας» (στο Εξ. 21:35) διώξει ή εμποδίσει την

είσοδο σε Εθνικό, τότε θα έπρεπε να απαλλάσσεται ακόμα και αν το βόδι του χτυπήσει και σκοτώσει εκείνο του Εβραίου. Και αν, από την άλλη μεριά, «γείτονας» δεχτεί Εθνικό, τότε ο Εβραίος θα πρέπει να καταβάλει αποζημίωση όταν το βόδι του τρυπήσει με τα κέρατά του το βόδι του Εθνικού...» (Μπαβά Καμά 38α).

Όπου, πάντως, υπάρχει νομική διάκριση σε βάρος Εθνικού, στηρίζεται συνήθως σε αντικειμενική επιχειρηματολογία, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της μη αποδοχής εκ μέρους του Εθνικού του εβραϊκού «κοινωνικού συμβολαίου» (μη αμοιβαιότητα). Ωστόσο το Ταλμούδ υπαγορεύει ότι η εντολή να επιστρέψεις χαμένη περιουσία στον ιδιοκτήτη της (Δευτ. 22: 1-3) δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση κατά την οποία ο ιδιοκτήτης είναι Εθνικός (Μπαβά Καμά 113β). Και τούτο συμβαίνει διότι οι Εθνικοί δεν δρουν ανάλογα σε αντίστοιχες περιπτώσεις. Ομοίως, ένας Εθνικός δεν μπορεί να παραστεί ως μάρτυρας (Μπαβά Καμά 15α) διότι (σύμφωνα με μία άποψη) είναι ανέντιμος και αναξιόπιστος (πρβλ. Μπεκορότ -ταλμουδική πραγματεία- 13β). **Εδώ θα έπρεπε να σημειωθεί ότι Εβραίοι οι οποίοι ήταν ύποπτοι για τέλεση των ίδιων παραπτωμάτων, υπόκειντο στην ίδια ακριβώς διάκριση. Άλλες εμφανώς μεροληπτές διατάξεις αποσκοπούσαν στην αποθάρρυνση της ανάπτυξης οικειότητας με τον μη Εβραίο, ή, με άλλα λόγια, στην προστασία των Εβραίων από τον κίνδυνο της αφομοίωσης.** Τέτοιες ήταν, για παράδειγμα, οι διατάξεις οι σχετικές με την απαγόρευση κατανάλωσης μη εβραϊκών οίνων και μαγειρευμένων φαγητών. Στην πράξη, όμως, η διάκριση σε βάρος των Εθνικών αποδοκιμαζόταν και απαγορευόταν ως δυναμένη να απειλήσει τις φιλικές σχέσεις (mi-penei darkhei shalom, Git. 5:8-9, mi penei eivah Av. Zar. 26a) και να προκαλέσει βεβήλωση του Θείου Ονόματος (hillul ha-Shem, Μπαβά Καμά 113β) – ενώ το Ταλμούδ διατάσσει να υποστηρίζεται ο Εθνικός φτωχός τόσο όσο και ο Εβραίος φτωχός (Γκιτίν 61α) και απαγορεύει την επιβολή τόκου στον Εθνικό.

Εφαρμογή των Ταλμουδικών νόμων

Οι ταλμουδικοί νόμοι, οι οποίοι αναφέρθηκαν παραπάνω, και των οποίων ο στόχος ήταν η μείωση των επαφών μεταξύ Εβραίων και ειδωλολατρών, έρχονται σε αντίθεση με την κοινωνική

και οικονομική πραγματικότητα της εβραϊκής ζωής κατά τον Μεσαίωνα. Σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε κατά την ταλμουδική περίοδο, ο Εβραίος δεν ζει πλέον σε κλειστές και οικονομικά αυτόρκες κοινότητες. (Η συγκεκριμένη ιστορική εξήγηση σχετικά με την άρση πολλών ταλμουδικών απαγορεύσεων όσον αφορά στη σχέση Εβραίου-Εθνικού είχε ήδη διατυπωθεί από τους Τοσαφίτες, βλ. Tos. To Av. Zar. 15a, beg. Eimor.). Οι οικονομικές – και ως ένα βαθμό κοινωνικές – επαφές με μη Εβραίους έγινε αναπόφευκτη αναγκαιότητα. Έτσι, πολλές από τις ταλμουδικές απαγορεύσεις στους εν λόγω τομείς κατέστησαν όλο και περισσότερο παρωχημένες στον καθημερινό βίο. Ο Μεναχέμ Μεΐρι, λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω, έγραψε σχετικά: «Στην εποχή μας, κανείς δεν τηρεί αυτές τις πρακτικές, ούτε ο γκαόν, ούτε ο ραββίνος, ούτε ο σοφός διδάσκαλος, ούτε ο θρησκόληπτος, ούτε ο ψευδοθρήσκος» (Bet ha-Behirah, Av. Zar. introd.). Κάτω από τις εν λόγω περιστάσεις, οι Χαλαχίτες της περιόδου ήρθαν αντιμέτωποι με το ζήτημα του συμβιβασμού του ταλμουδικού νόμου με την κοινή πρακτική, η οποία φανερά τον αγνοούσε. Ανάμεσα στους Τοσαφίτες, αυτό κατέστη δυνατόν μέσα από μία διαδικασία διαλεκτικής επανερμηνείας των ταλμουδικών πηγών. Κάθε επιμέρους νόμος επανερμηνευόταν κατά τρόπον ώστε να συνάδει με την τρέχουσα πρακτική. Η απαγόρευση, για παράδειγμα, του ταλμουδικού νόμου επαγγελματικών συναλλαγών με Εθνικούς στις γιορτές τους, ερμηνεύτηκε ως απαγόρευση συναλλαγών τις Κυριακές (Tos. to Av. Zar. 2a, beg Asur). Ο Rashī (αναφέρεται στο Or Zarú'a, Sanh 2a) δηλώνει ότι τέτοιες συναλλαγές απαγορεύονται μόνο τα Χριστούγεννα και το Πάσχα. Αντίστοιχη άποψη εκφράζεται και από τον τοσαφίτη R. Elhanan αναφορικά με το ζήτημα της ενοικίασης σε Χριστιανό οικίας που ανήκει σε Εβραίο (Tos. to Av. Zar. 21a beg. πρβλ. Tos. to Av. Zar. 13a beg. Kal va-homer). Κατά περίπτωση, πάντως, η ασυμφωνία μεταξύ νόμου και πρακτικής ξεπερνούσαν χάρη στον διαχωρισμό που πρακτικά γινόταν ανάμεσα στους ειδωλολάτρες που αναφέρει το Ταλμούδ και τους εκτός της γης του Ισραήλ διαβιούντες Χριστιανούς (Maharam of Rothenburg, Resp., εκδ. Berlin, αρ. 386). Ενώ, λοιπόν, οι Τοσαφίτες δήλωναν ότι «είμαστε σίγουροι ότι οι Χριστιανοί δεν λατρεύουν τα είδωλα»

(Tos to Av. Zar. 2a beg. Asur), άποψη διατυπωμένη ήδη από τον R. Gershom, απέτυχαν στην εφαρμογή αυτής της αρχής κατά τρόπο απόλυτο και κατηγορηματικό. Οι Χαλαχίτες του Μεσαίωνα δίσταζαν να αποδεχτούν τις συνέπειες που θα είχε μία απόλυτη διάκριση ανάμεσα σε έναν Χριστιανό και έναν ειδωλολάτρη, κάτι που φαίνεται και στους νομικούς διαλόγους τους. Ο επιφανής τοσαφίτης R. Isaac of Damiette υποστήριξε ότι εφόσον οι Χριστιανοί δεν μπορούσαν να θεωρηθούν ως αυστηροί μονοθεϊστές, εντάσσονται, σύμφωνα με την Αλαχά, στην κατηγορία των Νοαχιδών, οι οποίοι δεν διάκριντο ενάντια στην τριαδική πίστη. Ερχόμενοι αντιμέτωποι με τις απαιτήσεις της καθημερινής ζωής, οι Αλαχίτες του Μεσαίωνα έγιναν περισσότερο ελαστικοί όσον αφορά σε ορισμένες ταλμουδικές απαγορεύσεις όπως τη χρήση ψωμιού, βουτύρου και οίνου που προέρχονται από Εθνικό. Η θέση του R. Menahem Meiri αποτελεί μοναδική αξιοσημείωτη εξαίρεση ανάμεσα στους Αλαχίτες. Αυτός επηρεασμένος αισθητά από τη ρασιοναλιστική φιλοσοφία της εποχής του, διέγραψε μία διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στους ειδωλολάτρες από τη μία μεριά και τους Χριστιανούς και Μουσουλμάνους από την άλλη. Οι τελευταίοι, γράφει, είναι «λαοί πειθαρχημένοι και θρησκευόμενοι» και ως τέτοιοι πρέπει επί της αρχής να θεωρούνται ως Εβραίοι τουλάχιστον όσον αφορά στις οικονομικές και κοινωνικές τους σχέσεις. Σε αυτά τα θέματα δεν είναι δυνατόν να γίνουν ιδιαίτεροι διαχωρισμοί ανάμεσα στους Εβραίους και τους Χριστιανούς (Bet ha-Behira, BK 113b; *ibid.*, Av. Zar. 20a). Διστάζει, ωστόσο, να άρει όλες τις αρχαίες απαγορεύσεις όταν πρόκειται για πρακτικά θέματα, από φόβο μήπως η καθολική αυτή κατάργησή τους οδηγήσει στην απώλεια της εβραϊκής ταυτότητας.

Ο Μαΐμονίδης, επιβεβαιώνοντας τον ρόλο του ως Αλαχίτη, προβάλλει μία θέση που βρίσκεται σε ευθεία αντίθεση με αυτή των Χαλαχιτών του Μεσαίωνα και με εκείνη του Menahem Meiri. Δηλώνει απερίφραστα (Yad, Akkum 9:4) – σβησμένο από τους λογοκριτές των κανονικών εκδόσεων – ότι οι ταλμουδικοί περιορισμοί στις εβραιο-παγανιστικές σχέσεις εφαρμόζονταν στην εποχή του. Η ηθικιστική γραμματεία της περιόδου, το Σέφερ Χασιδίμ κυρίως, εμφανίζει μία αξιοσημείωτη αμφισημία. Σε πολλές περιπτώσεις, το εν λόγω κείμενο πηγαίνει πέρα από

τον ταλμουδικό νόμο προειδοποιώντας ενάντια σε κάθε επαφή με τον χριστιανισμό και τα λειτουργικά του αντικείμενα. Και ενώ οι τοσαφίτες δηλώνουν σαφώς ότι αίρουν την απαγόρευση ενάντια στην επαφή με τα λειτουργικά αντικείμενα μίας ξένης πίστης, το Σέφερ Χασιδίμ την απαγορεύει κατά τρόπο απόλυτο και καθολικό. Ήδη, στις ηθικές του διδασκαλίες, το βιβλίο προτρέπει προς μία ηθική ευσυνειδησία στην περίπτωση επαφής με Εθνικό ο οποίος τηρεί τις επτά εντολές του Νώε. Έναν τέτοιο άνθρωπο, διακηρύσσει, οφείλουμε να τον τιμούμε περισσότερο από έναν Εβραίο που δεν μελετά την Τορά. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί, ότι συχνά τέτοιες παροτρύνσεις γίνονταν για λόγους σκοπιμότητας. Παρόλα αυτά, σε ένα ενδεικτικό εδάφιο (αρ. 58), το βιβλίο προβάλλει την καλή πράξη ενός Χριστιανού ως εξαιρετικό παράδειγμα προς μίμηση για τους Εβραίους. Ένα κίνητρο συχνά επικαλούμενο σχετικά με την αποτροπή διάπραξης ανήθικων πράξεων από Εβραίους ενάντια σε Χριστιανούς είναι αυτό του Χιλούλ α-Σεμ (βεβήλωση του ονόματος του Θεού, αρ. 1080). Παρά την κοινωνική ατμόσφαιρα την εμποτισμένη με την χριστιανική περιφρόνηση, την καταπίεση και τον διωγμό των Εβραίων, ο R. Moses of Coucy έγραψε: «Έχουμε ήδη εξηγήσει σχετικά με το απομεινάρι του Ισραήλ ότι δεν πρέπει να εξαπατήσουν οποιονδήποτε, είτε πρόκειται για Χριστιανό είτε για Μουσουλμάνο. Γι' αυτό, ας είναι ευλογημένος εκείνος που διασκορπίζει τον Ισραήλ ανά τα έθνη έτσι ώστε οι προσήλυτοι να έρθουν κοντά του, για όσο θα συμπεριφέρονται με δόλιο τρόπο απέναντί τους (τους μη Εβραίους), ποιος θα τους διχάσει; Οι Εβραίοι δεν πρέπει να εξαπατούν ούτε Εβραίο ούτε Εθνικό, ούτε και να τους παραπλανούν κατά οιονδήποτε τρόπο» (Semag Assayim no. 82).

(Μετάφραση: Γαριφαλλιά Μίχα)

Γλωσσάριο:

Εθνικός – ο μη Εβραίος, ο ειδωλολάτρης.

Ξένος – ο παρεπίδημος στη γη του Ισραήλ.

Αλαχά – Το σύνολο των εβραϊκών θρησκευτικών νόμων (βιβλικών, ταλμουδικών, ραββινικών) με οδηγίες για την πρακτική εφαρμογή τους στην καθημερινή ζωή.

Αλαχίτες – Ραββίνοι που ασχολήθηκαν με την εφαρμογή της Αλαχά.

Τοσαφίτες – Ραββίνοι που κατά την περίοδο του Μεσαίωνα ασχολήθηκαν με τον σχολιασμό και την επεξήγηση του Ταλμούδ.

Η Ισραηλιτική Κοινότητα Ζακύνθου

Η Ισραηλιτική Κοινότητα Ζακύνθου υπήρξε μία από τις περισσότερο συγκροτημένες και ανθούσες στην Ελλάδα. Είναι η μοναδική στον ελληνικό χώρο που χάρις στην ηρωϊκή πρωτοβουλία αντίστασης του Μητροπολίτη Χρυσοστόμου (Δημητρίου) και του Δημάρχου Λουκά Καρρέρ διασώθηκε κατά το Ολοκαύτωμα. Για την Κοινότητα Ζακύνθου, την παρουσία και την ιστορία της, έχουν δημοσιευθεί άρθρα στα παρακάτω φύλλα του παρόντος περιοδικού: τεύχος 35/αφιέρωμα, 65/σελ. 5, 68/42, 76/25, 90/6, 121/16, 122/29, 145/3, 172/15 και 200/5.

Δημοσιεύουμε σήμερα τον επίσημο Κανονισμό Λειτουργίας της Κοινότητας κατά την περίοδο προ του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το 1937. Η δημοσίευση αυτή, εκτός των τυπικών λειτουργικών άρθρων, δίνει την ευκαιρία για να μελετηθούν θρησκευτικά ήθη (Κεφάλαιο Στ΄, Αρχιραβίνος - Μέρος ΙΙ - Κεφάλαιο Β, Περί Ραβίνων), σχέσεις των μελών μεταξύ τους (Κεφάλαιο Γ΄, Περί εισφοράς Πέτσια - Κεφάλαιο Δ΄, Διαδικασία εισπράξεως δικαιωμάτων και τελών), ήθη και παραδόσεις (Κεφάλαιο Ε΄ - Εβραϊκή εορτή).

Παρόμοιο ήταν το περιεχόμενο και των Κανονισμών των λοιπών Ισραηλιτικών Κοινοτήτων, από τους οποίους καταφαίνεται ο δημοκρατικός τρόπος λειτουργίας των εν λόγω Κοινοτήτων.

[Ο Κανονισμός προέρχεται από το Αρχείο των κυρίων Ερκανά Τσεζάνα και Σαμουήλ Μόρδο].

Εφημερίς της Κυβερνήσεως
του Βασιλείου της Ελλάδος

Εν Αθήναις τη 30 Δεκεμβρίου 1937
Τεύχος Πρώτον Αριθμός φύλλου 526

Διατάγματα

Περί επικυρώσεως ιδιαίτερου κανονισμού
ισραηλιτικής κοινότητας Ζακύνθου.

Γεώργιος Β΄
Βασιλεύς των Ελλήνων

Έχοντες υπ΄ όψει το άρθρον 17 του Νόμου 2456 «περί Ισραηλιτικών Κοινοτήτων» και την υπ΄ αριθ. 52 ε. έτους πρότασιν της Ισραηλιτικής Κοινότητας Ζακύνθου «περί τροποποιήσεως του ιδιαίτερου αυτής Κανονισμού και κωδικοποιήσεως τούτου εις ενιαίον τοιούτον», προτάσει του Ημετέρου Υπουργού των Θρησκευμάτων και Παιδείας, διατάσσομεν τάδε: Επικυρούμεν τον εξ άρθρων 97 ιδιαίτερον Κανονισμόν της Ισραηλιτικής Κοινότητας Ζακύνθου, ως ούτος ετροποποιήθη, δια της υπ΄ αριθ. 245 ε.έ. αποφάσεως της Κοινοτικής Συνελεύσεως της ειρμημένης Ισραηλιτικής Κοινότητας και παραγγέλλομεν την εις την Εφη-

Η Πλατεία Αγίου Μάρκου πριν από τους σεισμούς του 1953.
(Από το Αρχείο Διονυσίου Μουσιμούτη).

μερίδα της Κυβερνήσεως δημοσίευσιν αυτού. Εις τον αυτόν επί των Θρησκευμάτων και της Παιδείας Υπουργόν ανατίθεμεν την δημοσίευσιν και εκτελέσιν του παρόντος Διατάγματος.

Εν Κέρκυρα τη 24 Ιουλίου 1937.

Γεώργιος Β΄

Ο επί των Θρησκευτικών και Εθν. Παιδείας Υπουργός
Κ. Γεωργακόπουλος

Εσωτερικός Καταστατικός Κανονισμός της Ισραηλιτικής Κοινότητας Ζακύνθου

Μέρος Ι

Κεφάλαιον Α΄ Σκοπός

Άρθρον 1

Η Ισραηλιτική Κοινότης Ζακύνθου υφισταμένη ως θρησκευτικόν νομικόν πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου κατά τους Νόμους 2456 και 4837, πλην του κυρίου αυτής σκοπού, ήτοι της επαγρυπνήσεως προς ελευθέραν υπό την αιγίδα του Κράτους και των Νόμων και πιστήν εκπλήρωσιν των θρησκευτικών υποχρεώσεων των υπό της Ισραηλιτικής θρησκείας εις τους οπαδούς αυτής επιβαλλομένων, σκοπεύει:

1) Την αδελφοποίησιν των μελών αυτής, όπως δια κοινής συνεννοήσεως και συναρωγής επιδιώξωσι την εκτέλεσιν κοινωφελών έργων αναφερομένων εις την περιθαλψιν των ένδεων, και

2) Εις την ηθικήν και κατά το δυνατόν υλικήν υποστήριξιν πάσης ωφελίμου πρωτοβουλίας, σκοπούσης εις την εξυπηρέτησιν εθνικών αναγκών, την ανύψωσιν του ηθικού, πνευματικού και κοινωνικού επιπέδου των μελών αυτής συν τη προαγωγή των εβραϊκών γραμμάτων.

Άρθρον 2

Η Ισραηλιτική Κοινότης Ζακύνθου τηρεί σφραγίδα κυκλικήν εν τω μέσω της οποίας φέρει το σήμα Μαγκέν - Δαβίδ (ασπίς του Δαβίδ), εν κύκλω δε τας λέξεις «Ισραηλιτική Κοινότης Ζακύνθου» ελληνιστί.

* Αναδημοσιεύεται ως δημοσιευθέν εν τω υπ' αριθ. 298 (τεύχος Α) της 3 Αυγούστου ε.ε. φύλλον της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως άνευ του Κανονισμού.

Κεφάλαιον Β΄

Περί Κοινότητος και των μελών αυτής

Άρθρον 3

Μέλη της Ισραηλιτικής Κοινότητος Ζακύνθου θεωρούνται αυτοδικαίως πάντες οι Ισραηλίται το θρήσκευμα οι κατοικούντες μονίμως εν Ζακύνθω και απάση τη επαρχία αυτής. Θεωρείται δε μονίμως εγκατεστημένος εν Ζακύνθω και τη επαρχία αυτής πας Ισραηλίτης ανεξαρτήτως ηλικίας και φύλλου, όστις μονίμως διαμένει αυτόθι είτε μόνος, είτε οικογενειακώς επί εξ μηνας.

Άρθρον 4

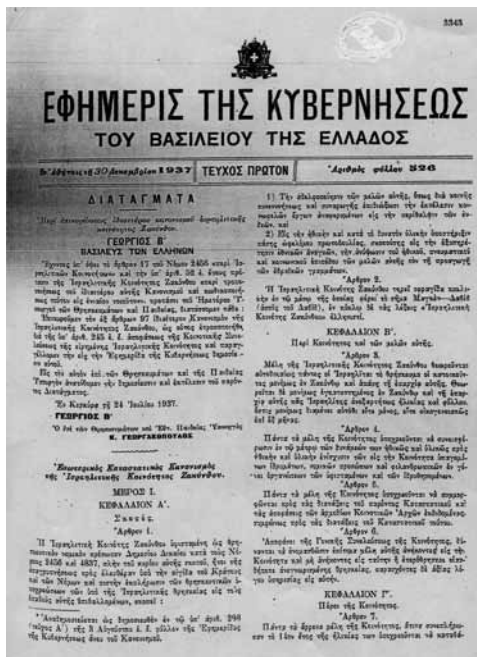
Πάντα τα μέλη της Κοινότητος υποχρεούνται να συνεισφέρωσιν εν τω μέτρω των δυνάμεών των ηθικώς και υλικώς προς ηθικήν και υλικήν ενίσχυσιν των εις την Κοινοτητα υπαγομένων ιδρυμάτων, νομικών προσώπων και φιλανθρωπικών εν γένει οργανώσεων των υφισταμένων και των ιδρυθησομένων.

Άρθρον 5

Πάντα τα μέλη της Κοινότητος υποχρεούνται να συμμορφώνται προς τας διατάξεις του παρόντος Καταστατικού και τας αποφάσεις των αρμοδίων Κοινοτικών Αρχών εκδιδόμενας, συμφώνως προς τας διατάξεις του Καταστατικού τούτου.

Άρθρον 6

Αποφάσει της Γενικής Συνελεύσεως της Κοινότητος, δύνανται να ονομασθώσιν επίτιμα μέλη αυτής ανήκοντες εις την Κοινοτητα και μη ανήκοντες εις ταύτην ή ετερόθρησκοι οιασδήποτε ανεγνωρισμένης θρησκείας παρασχόντες δε αξίας λόγου υπηρεσίας εις αυτήν.

Κεφάλαιον Γ΄ Πόροι της Κοινότητος

Άρθρον 7

Πάντα τα άρρενα μέλη της Κοινότητος, άτινα συνεπλήρωσαν το 14ον έτος της ηλικίας των υποχρεούνται να καταβάλωσιν εις την Κοινότητα μηνιαίαν εισφοράν καλουμένην «Πέτσια». Η εισφορά ορίζεται επί τη βάσει εκτιμήσεως γενομένης συμφώρως προς τα άρθρα 83-90 του παρόντος.

Άρθρον 8

Οι κυριώτεροι πόροι της Κοινότητος είναι οι εξής:

- 1) Η Γκαμπέλλα του κρέατος και το δικαίωμα σφαγής.
- 2) Η Γκαμπέλλα του οίνου
- 3) Η Γκαμπέλλα του τύρου.
- 4) Η Γκαμπέλλα της ζακχάρεως του Πάσχα.
- 5) Εισφορά επί των αζύμων του Πάσχα.
- 6) Εισφορά της Πέτσια.
- 7) Εισπράξεις προερχόμεναι εκ των περιφερομένων ΚΟΥΠΙΩΘ εντός και εκτός της Συναγωγής και εκ δικαιωμάτων αρραβώνων, γάμων, ονοματελεστιών, μνημοσύνων, Μισβώθ, Αλιγιώς, Νεδαβώθ, Σέμεν, Λαμαώρ, Ματανάθ-γιαδώθ κλπ.
- 8) Δωρεαί και κληροδοτήματα υπέρ της Κοινότητος και των ιδρυμάτων αυτής.
- 9) Εισοδήματα εκ της κινητής και ακινήτου περιουσίας της Κοινότητος.
- 10) Επιχορηγήσεις του Κράτους και του Δήμου υπέρ της Κοινότητος δια την διατήρησιν θρησκευτικών σχολικών και φιλανθρωπικών ιδρυμάτων.

Άρθρον 9

Αι καθυστερούμεναι δόσεις εκ της υποχρεωτικής εισφοράς της ΠΕΤΣΙΑΣ, ως και άλλα οφειλά των μελών εισπράττονται κατά τας περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων διατάξεις υπό του Δημοσίου Ταμείου αιτήσει του Κοινοτικού Συμβουλίου.

Άρθρον 10

Τα έσοδα της Κοινότητος διατίθενται δια την Διοίκησιν της Κοινότητος και υπέρ των Θρησκευτικών, Εκπαιδευτικών και Φιλανθρωπικών ιδρυμάτων αυτής, ως και δια συνδρομάς υπέρ των απόρων

και της καθ' οιονδήποτε τρόπον αρωγής αυτών και τας ανάγκας της ακινήτου περιουσίας της Κοινότητος και δια αγοράν ακινήτων και ότι δήποτε άλλου προς όφελος και αναγκαιούν εις αυτήν.

Κεφάλαιον Δ΄

Διοίξεις, Γενικά Συνελεύσεις

Άρθρον 11

Υπερτάτη αρχή της Κοινότητος ενώπιον της οποίας λογοδοτούν ο Αρχιρραβίνος και το Κοινοτικό Συμβούλιον είναι η Γενική Συνέλευσις.

Άρθρον 12

Η Γενική Συνέλευσις είναι το Σώμα όπερ διοικεί και ελέγχει το Δ.Σ. της Κοινότητος. Αποφαίνεται κυριαρχικώς επί παντός ζητήματος, αφορώντος τα συμφέροντα και την γενικήν λειτουργίαν της Κοινότητος εντός πάντοτε των ορίων των κειμένων Νόμων και Διαταγμάτων του Κράτους.

Άρθρον 14

Η Γενική Συνέλευσις εκλέγει μεταξύ των μελών της πενταμελές Διοικητικόν Συμβούλιον απαρτιζόμενον υπό ενός Προέδρου, ενός Γραμματέως, ενός Ταμίου και 2 Συμβούλων, οίτινες εκτελούν και τα καθήκοντα του Επιτρόπου των Συναγωγών (το Κοινοτικό Συμβούλιον καλούμενον) κατά τα εν τοις άρθροις 55-67 καθοριζόμενα.

Τα εκλεγησόμενα μέλη του ως άνω Συμβουλίου δέον να ώσιν πολίται Έλληνες και να έχωσι συμπληρώσει το 25ον έτος της ηλικίας των.

Της Γενικής Συνελεύσεως προεδρεύει ο Πρόεδρος του Δ.Σ. της Κοινότητος και εν απουσία αυτού ο Α επιτυχών Σύμβουλος όστις εκτελεί και τα καθήκοντα του Αντιπροέδρου.

Άρθρον 15

Η Γενική Συνέλευσις συνέρχεται τακτικώς μίαν φοράν του έτους, τον Δεκέμβριον, εκτάκτως δε οσάκις κρίνει τούτο αναγκαίον, ο Πρόεδρος της Κοινότητος και 3 μέλη του Δ.Σ. ή 15 τουλάχιστον μέλη της Κοινότητος ζητήσωσι τούτο εγγράφως παρά του Προέδρου της Κοινότητος, εκ των εχόντων δικαίωμα ψήφου.

Αι προσκλήσεις της Συνελεύσεως γίνονται δι' ειδικών προσκλήσεων, εν αις αναγράφονται και τα θέματα της ημερησίας διατάξεως, ο δε τόπος εις ον

θα συνέλθη η Συνέλευσις, η ημερομηνία και ώρα της συγκλήσεως, ως και τα θέματα της ημερησίας διατάξεως ανακοινούνται υπό του Προέδρου της Κοινότητος προς τε το Διοικητικόν Συμβούλιον της Κοινότητος.

Άρθρον 16

Η Γενική Συνέλευσις ευρίσκεται εν απαρτία παρόντων του ημίσεος πλέον του ενός των μελών αυτής επί των εχόντων δικαίωμα ψήφου. Ελλείψει απαρτίας συγκαλείται νέα Συνέλευσις εντός οκτώ ημερών. Η σύγκλησις της Συνελεύσεως ταύτης γίνεται κατά τα εν άρθρω 15 οριζόμενα, και υφίσταται απαρτία κατά ταύτην, όταν ώσιν παρόντα το 1/3 των μελών της Κοινότητος. Η σχετική προς σύγκλησιν της Γεν. Συνελεύσεως ανακοίνωσις δημοσιεύεται δια τοιχοκολλησεως έξωθεν της Συναγωγής.

Άρθρον 17

Αι αποφάσεις της Γενικής Συνελεύσεως λαμβάνονται κατ' απόλυτον πλειοψηφίαν των παρόντων μελών. Εάν δεν ήθελεν επιτευχθή τούτο συζητείται εκ νέου το θέμα εις προσεχή συνεδρίασιν, τα δε πρακτικά εν οίς αναγράφονται και αι αποφάσεις υπογράφονται υπό του Προέδρου και του Γραμματέως της Κοινότητος, προσυπογραφόμενα και υπό του υπολοίπου Δ.Σ.

Άρθρον 18

Ο Πρόεδρος της Γενικής Συνελεύσεως κηρύσσει την έναρξιν των συνεδριών της Συνελεύσεως, διευθύνει τας συζητήσεις, επιβλέπει την τάξιν και την πλήρη τήρησιν του Καταστατικού και κηρύσσει το πέρας των συνεδριών της Συνελεύσεως.

Εν απουσία του Γραμματέως της Κοινότητος ο Πρόεδρος ορίζει εν των μελών της Γενικής Συνελεύσεως ως προσωρινόν Γραμματέα, δια την σύνταξιν του πρακτικού και δι' αποφάσεως του Δ.Σ. δύναται να συντάσση τα πρακτικά της συνελεύσεως πρόσωπον κατάλληλον εκτός του Δ.Σ.

Άρθρον 19

Ο Γραμματέας του Δ. Συμβουλίου συντάσσει τα πρακτικά της συνεδριάσεως της Συνελεύσεως και πάντα τα σχετικά προς ταύτην έγγραφα. Τα πρακτικά της Συνελεύσεως φυλάσσονται παρά τη Γραμματεία της Κοινότητος, τα δε αρχεία της Κοινότητος φυλάσσονται υπό ολοκλήρου του Δ.Σ.

Άρθρον 20

Η Γενική Συνέλευσις ψηφίζει τον γενικόν προϋπολογισμόν της Κοινότητος, ως και τους προϋπολογισμούς των διαφόρων ιδρυμάτων, τους οποίους το Διοικητικόν Συμβούλιον οφείλει να εμφανίση εντός του μηνός Οκτωβρίου εκάστου έτους, επίσης εγκρίνει τους απολογισμούς της Κοινότητος ορίζουσα προς τούτο εξελεγκτικήν Επιτροπήν εκ τριών τουλάχιστον των μελών της, δι' ων ελέγχει την οικονομικήν διαχείρισιν του Διοικητικού Συμβουλίου και των ιδρυμάτων της Κοινότητος. Ο Αρχιρραβίνος δύναται να παρίσταται εις τας Γενικάς Συνελεύσεις άνευ ψήφου. Μόνον προκειμένου περί εκλογής αρχιρραβίνου εν τη Γενική Συνελεύσει δύναται ο Αρχιρραβίνος ν' απόσχη της Γενικής Συνελεύσεως.

Άρθρον 21

Παν μέλος της Συνελεύσεως επιθυμούν να υποβάλη ερώτησιν δια το Διοικητικόν Συμβούλιον ή να υποβάλη πρότασιν επί ωρισμένου θέματος, δέον να προειδοποιήση περί τούτου εγγράφως δύο τουλάχιστον ημέρας προ της συνεδριάσεως τον Πρόεδρον του Διοικητικού Συμβουλίου, αναφέρων το αντικείμενον της επερωτήσεως ή της προτάσεως. Επερωτήσεις ή πρότασις υποβαλλομένη εις την Συνέλευσιν απ' ευθείας άνευ της τήρησεως των δια του ανωτέρω εδαφίου καθοριζομένων διατυπώσεων δεν δύναται επ' ουδενί λόγω να συζητηθή, αναβάλλεται δε η επί ταύτης συζήτησις δια την προσεχή Συνέλευσιν.

Κεφάλαιον Ε'

Διοικητικόν Συμβούλιον

Άρθρον 22

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ων ο αριθμός ορίζεται εν άρθρω 14 του παρόντος, δέον να έχωσιν ηλικίαν 25 ετών και άνω, εκλέγονται δε κατά τα εν τοις άρθροις 55-61 του παρόντος καθοριζόμενα.

Η διάρκεια της εντολής του Διοικητικού Συμβουλίου είναι τριετής.

Άρθρον 23

Το Διοικητικόν Συμβούλιον αποτελεί την εκτελεστικήν εξουσίαν της Κοινότητος, διοικεί δε ταύτην συμφώνως προς τας διατάξεις του παρόντος

Καταστατικού και αναλαμβάνει υπηρεσίαν από την επομένη της εκλέξεώς του.

Άρθρον 24

Το Διοικητικόν Συμβούλιον συνέρχεται εντός οκτώ ημερών από της ημέρας της εκλογής του, κατόπιν ειδικής προσκλήσεως του Προέδρου.

Άρθρον 25

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου εκπροσωπεί την Κοινότητα ενώπιον των Δικαστικών Αρχών, μετά του Αρχιρραβίνου δε ενώπιον των διοικητικών Αρχών. Εν απουσία του Αρχιρραβίνου ή τούτου κωλυομένου, εκπροσωπεί την Κοινότητα μόνον ο Πρόεδρος αυτής. Συγκαλεί και προεδρεύει των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνελεύσεως, διευθύνει και τηρεί την τάξιν κατά τας συζητήσεις, υπογράφει μετά του Γραμματέως τα πρακτικά και τα σχετικά προς τας υποθέσεις έγγραφα, εκτελεί τας αποφάσεις της Συνελεύσεως ή του Διοικητικού Συμβουλίου. Συμπαρίσταται μετά του Αρχιρραβίνου εις πάσας τας επίσημους τελετάς, υπογράφει τα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Κοινότητος, επί τη βάσει των αποφάσεων της Συνελεύσεως ή του Διοικητικού Συμβουλίου, υπογράφει μετά του Γραμματέως τας εντολάς προς πληρωμήν των εξόδων, ως και των αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου τυχόν εκτάκτων εξόδων και διεκπεραιούει πάσας τας τρέχουσας και συνήθεις υποθέσεις της Κοινότητος.

Διά την μετά της Κυβερνήσεως συνεννόησιν επί παντός ζητήματος ο Πρόεδρος δέον να ενεργή μετά σύμφωνον γνώμην του Διοικητικού Συμβουλίου.

Άρθρον 26

Τον Πρόεδρον απόντα ή κωλυόμενον αντικαθιστά εξ ολοκλήρου εις τα καθήκοντα και τα δικαιώματά του ο αντιπρόεδρος όστις είναι ο πλειοψηφών Σύμβουλος.

Άρθρον 27

Ο Γραμματεύς συντάσσει τα πρακτικά των συνεδριών του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνελεύσεως. Συνυπογράφει μετά του Προέδρου τα πρακτικά, φυλάττει δε εις την Γραμματείαν της Κοινότητος τα πρακτικά του Διοικητικού Συμβουλίου. Εν απουσία του Γραμματέως ο Πρόεδρος αναθέτει προσωρινώς τα καθήκοντα του Γραμματέως εις εν των παρόντων μελών του Συμβουλίου πλην του Ταμίου.

Άρθρον 28

Ο Ταμίας δικαιούται να κρατή εις το Ταμείον της Κοινότητος ποσόν μέχρι δραχμών 3.000. Τα πέραν του ποσού τούτου πλεονάσματα κατατίθενται παρά τινι ανεγνωρισμένην Τραπεζήν οριζομένην δι' αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου μεταξύ των Τραπεζών της Ελλάδος. Τα ούτω κατατιθέμενα ποσά αναλαμβάνονται υπό του Ταμίου, κατόπιν εγγράφου εντολής του Προέδρου και του Γενικού Γραμματέως στηριζομένης εις απόφασιν του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο Ταμίας οφείλει να τηρή βιβλίον των εσόδων και εξόδων και να εκτελή πληρωμάς κατόπιν διαταγής του Προέδρου.

Άρθρον 29

Ο Επίτροπος της Συναγωγής εξασκεί την οργάνωσιν της υπηρεσίας της Συναγωγής, οφείλει να επεξεργάζεται τον εσωτερικόν Κανονισμόν της Θρησκευτικής Λειτουργίας εν τη Συναγωγή εν συνεργασία μετά του Αρχιρραβίνου και του Προέδρου της Κοινότητος και έχει την εποπτείαν της Συναγωγής, τηρεί την τάξιν αυτής κλπ.

Επιμελείται την διαφύλαξιν των ιερών σκευών εν τη Συναγωγή, καταρτίζει εβδομαδιαίως καταστάσεις των προσφερομένων υπό των μελών της Κοινότητος δωρεών και διαφόρων προσφορών, άπερ παραδίδει προς αντιγραφήν εις τον ταμίαν της Κοινότητος δια την είσπραξιν. Δικαιούται να διορίζη υποεπίτροπον ως βοηθόν του, κατόπιν όμως εγκρίσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της Κοινότητος. Εισηγείται εις το Διοικητικόν Συμβούλιον την εκτέλεσιν έργων αναγκαίων εις την συναγωγήν.

Άρθρον 30

Το Διοικητικόν Συμβούλιον συνεδριάζει τακτικώς άπαξ του μηνός, εκτάκτως δε οσάκις παρίσταται ανάγκη, συγκαλείται δε υπό του Προέδρου, είτε εξ ιδίας αυτού πρωτοβουλίας, είτε τη αιτήσει τριών μελών του Συμβουλίου. Αι προκλήσεις δια τας τακτικάς και εκτάκτους συνεδριάσεις του Συμβουλίου γίνονται δι' εγγράφων προσκλήσεων, εν αις αναγράφεται ημερησία διάταξις, αποστελλομένων εις τα μέλη τουλάχιστον 24 ώρας προ της ορισθείσης δια την συνεδρίασιν ώρας.

Άρθρον 31

Τα μέλη του Συμβουλίου υποχρεούνται να παρίστανται εις τας συνεδριάσεις τακτικώς. Εάν μέλος τι

απουσίαση αδικαιολογήτως εις τρίς κατά συνέχειαν συνεδριάσεις ο Πρόεδρος καλεί τούτο δι' επιστολής, επί αποδείξει εις το καθήκον. Εάν και μετά τούτο το περι ου πρόκειται μέλος εξακολουθήση ν' απουσιάζη δύναται το Συμβούλιον δι' αποφάσεως αυτού να θεωρήση τούτο παραιτηθέν, οπότε αντικαθίσταται προσκαλούμένου υπό του Προέδρου του κατά τον επίσημον πίνακα των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας προς εκλογήν Διοικητικού Συμβουλίου φερομένου αμέσως κατά σειράν, ίνα αναλάβη τα καθήκοντά του εφ' όσον έχει λάβει κατά την εκλογήν πλείονας των δέκα ψήφων και εξακολουθεί τα καθήκοντά του μέχρι του τέλους της περιόδου του Διοικητικού Συμβουλίου.

Αν το καλούμενον προς αντικατάστασιν μέλος έλαβε κατά την εκλογήν αυτού ελάχισσνας των 10 ψήφων η κενουμένη θέσις αναπληρούται δι' εκλογής υπό της Γενικής Συνελεύσεως δια μυστικής ψηφοφορίας εντός 15 ημερών. Τουτ' αυτό θέλει λάβει χώραν, αν η κενουμένη θέσις αφορά και τον Πρόεδρον.

Άρθρον 32

Το Διοικητικόν Συμβούλιον ευρίσκεται εν απαρτία, παρόντων των τριών μελών. Εν περιπτώσει απουσίας εκ της έδρας της Κοινότητος μελών του Συμβουλίου πέραν των 3 μηνών καλούνται, όπως αντικαταστήσωσι προσωρινώς τα απόντα μέλη τα κατά σειράν επιτυχίας επιλαχόντα τοιαύτα. Αι αποφάσεις του Συμβουλίου λαμβάνονται δια σχετικής πλειοψηφίας των παρόντων.

Εν ισοψηφία υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

Άρθρον 33

Ουδείς δύναται να εκλεγή μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και αν τυγχάνει μέλος εκπίπτει, εφ' όσον υπέπεσεν εις πράξιν ατιμωτικήν ή εάν εχρεωκόπησε και δεν αποκατεστάθη.

Άρθρον 34

Μέλη του αυτού Συμβουλίου δεν δύναται να είναι πατήρ και υιός ή πενθερός και γαμβρός ή δύο αδελφοί. Εν τοιαύτη περιπτώσει το νεώτερον μέλος της οικογένειας οφείλει να παραιτηθή, εκτός εάν εξ ιδίας πρωτοβουλίας παραιτηθή ο πρεσβύτερος.

Άρθρον 35

Εντός των πρώτων 15 ημερών από του καταρτισμού του το Διοικητικόν Συμβούλιον συνεδριάζει.

Κατά την πρώτην αυτού συνεδρίασιν εκλέγει δι' ειδικής ψηφοφορίας εξ ενός μέλους αυτού και εκ των λοιπών μελών της Συνελεύσεως τας επιτροπάς των διαφόρων Κοινοτικών ιδρυμάτων.

Ο αριθμός των μελών εκάστης των επιτροπών δεν δύναται να είναι κατώτερος των τριών ούτε μείζων των 5.

Άρθρον 36

Το Διοικητικόν καθορίζει την ενέργειαν των διαφόρων επιτροπών, αι δε επιτροπαί λειτουργούσιν υπό τον άμεσον έλεγchon του Διοικητικού Συμβουλίου εις ο οφείλουσι να λογοδοτούν.

Άρθρον 37

Η διάρκεια της εντολής των εις τα ανωτέρω άρθρα μνημονευομένων επιτροπών λήγει ταυτοχρόνως με την εντολήν του Συμβουλίου, εξακολουθούσιν όμως εκτελούσαι τα καθήκοντά των μέχρι του διορισμού του νέου Διοικητικού Συμβουλίου. Τα μέλη των επιτροπών δύναται ν' ανακληθώσι και ν' αντικατασταθώσιν αν ήθελε κρίνει αναγκαίον τούτο το Διοικητικόν Συμβούλιον, της τοιαύτης αποκαταστάσεως δυναμένης να συντελεσθή δια την επί της Παιδείας επιτροπήν μετά προηγουμένην έγκρισιν του αρχιρραβίνου.

Άρθρον 38

Αι Υποεπιτροπαί ουδένα Ταμείον κρατούν εις χείρας των και τα εισπραττόμενα χρήματα παρ' αυτών κατατίθενται αμέσως εις το Ταμείον της Κοινότητος και δια πάσαν δαπάνην αναγκαιούσαν εις αυτάς υποβάλλουσιν αίτησιν εις το Διοικητικόν Συμβούλιον.

Άρθρον 39

Ο προϋπολογισμός και απολογισμός της Κοινότητος, μετά την έγκρισιν αυτών υποβάλλονται εν αντιγράφω εις το Υπουργείον Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Κεφάλαιον ΣΤ'

Αρχιρραβίνος

Άρθρον 40

Ο Αρχιρραβίνος αποτελεί την Ανωτάτην Θρησκευτικήν Αρχήν, αντιπροσωπεύει δε θρησκευτικώς την Κοινότητα.

Άρθρον 41

Ο Αρχιρραβίνος από κοινού μετά του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου εκπροσωπεί την Κοινότητα κατά πάσας τας επισήμους περιπτώσεις (επισήμους επισκέψεις) κλπ. Ωσαύτως μετά του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου της Κοινότητας εκπροσωπεί την Κοινότητα ενώπιον των Διοικητικών Αρχών. Εν απουσία δε ή κωλύματι του Προέδρου και του Αντιπροέδρου μόνος ο Αρχιρραβίνος εκπροσωπεί την Κοινότητα ενώπιον των άνω Αρχών. Επιτηρεί την εφαρμογήν των θρησκευτικών λειτουργιών κατά τα ειθισμένα της Ισραηλιτικής θρησκείας και κατά τας παραδόσεις επιβλέπει την τήρησιν του Κασσέρ, των διαφόρων τροφίμων και ποτών, επιβλέπει την κανονικήν είσπραξιν της Γκαμπέλας του κρέατος, εάν έχη ανατεθή αυτή ελλείψει ετέρου κρεωσκόπου (Σωχέτ), η υπηρεσία αυτή. Παραχωρεί και ανακαλεί τας αδειάς των Σωχετήμ (σφαγέων), Μοελήμ (περιτομέων), Χαζανήμ (ιεροφαλτών) και εν γένει όλων των υπηρετούντων το θρήσκευμα. Προσκαλούμενος υπό του Διοικητικού Συμβουλίου παρέχει την συνδρομήν εις ζητήματα της αρμοδιότητός του. Παριστάμενος δε είτε μετά πρόσκλησιν είτε και αυτεπαγγέλτως ιδίως δικαιώματι εις τας συνεδριάσεις είτε της Συνελεύσεως, είτε των Συμβουλίων των διαφόρων Οργανώσεων δεν ψηφίζει.

Άρθρον 42

Ο Αρχιρραβίνος δέον να έχη ωμολογημένην θρησκευτικήν μόρφωσιν, ήθος ανεπίληπτον και ηλικίαν ουχί κατωτέραν των 40 ετών και να κέκτηται την Ελληνικήν Υπηκοότητα.

Άρθρον 43

Χηρευούσης της θέσεως του Αρχιρραβίνου η Γενική Συνέλευσις εν εκτάκτω συνεδριάσει προβαίνει εις την εκλογήν του Αρχιρραβίνου εκ του καταλόγου των υποψηφίων, ον υποβάλλει το Διοικητικόν Συμβούλιον. Τον ούτως εκλεγέντα προτείνει προς διορισμόν εις την Κυβέρνησιν εντός 30 ημερών από της αποφάσεως της Συνελεύσεως. Δι' όσον χρόνον η θέσις ήθελε μείνει τυχόν κενή και μέχρι της πληρώσεως ταύτης κατά τα εν τω ανωτέρω εδαφίω οριζόμενα, το Διοικητικόν Συμβούλιον εκλέγει τοποτηρητήν προς εκπλήρωσιν προσωρινώς των καθηκόντων του Αρχιρραβίνου, ον προτείνουν εις το

Υπουργείον Παιδείας και Θρησκευμάτων προς διορισμόν.

Η τοιαύτη εκλογή του Τοποτηρητού υπό του Συμβουλίου δεν γίνεται οσάκις ο απερχόμενος Αρχιρραβίνος υπέδειξε τον διορισμόν Τοποτηρητού, τον οποίον ενέκρινε το Υπουργείον Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Εάν μετά την έγκρισιν του παρόντος Καταστατικού εν τη Κοινότητι Ζακύνθου υπάρχη ο επισήμως διορισθείς Αρχιρραβίνος αυτοδικαίως παραμένει ο ίδιος δια μίαν τρέχουσαν τετραετίαν.

Άρθρον 44

Ίνα η έγκυρος η εκλογή του Αρχιρραβίνου δέον ο εκλεγείς να συγκεντρώνη τα 2/3 των παρισταμένων εις την Γενικήν Συνέλευσιν μελών, ευρισκομένην εν απαρτία. Δια να υπάρχη απαρτία εις την περίπτωση ταύτην δέον να παρίστανται εις την Συνέλευσιν τα 2/3 των εν τη έδρα της Κοινότητος διαμενόντων μελών. Εάν ουδείς των υποψηφίων ήθελε συγκεντρώσει τον εν τω ανωτέρω εδαφίω οριζόμενον αριθμόν ψήφων, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο σχετικών πλειοψηφισάντων, μέχρις επιτεύξεως του απαιτούμενου αποτελέσματος της συγκεντρώσεως των 2/3 των παρισταμένων.

Άρθρον 45

Ο Αρχιρραβίνος διορίζεται δια τετραετήν περίοδον, μισθοδοτείται δε εκ των πόρων της Κοινότητος.

Μετά πάροδον τετραετίας το Δ.Σ. οφείλει να συγκαλέση έκτακτον Συνέλευσιν, προς εκλογήν νέου Αρχιρραβίνου. Μέχρι του διορισμού του νέου Αρχιρραβίνου εξακολουθεί εκτελών καθήκοντα τοιούτου ο τέως Αρχιρραβίνος. Ο τέως Αρχιρραβίνος δύναται να επανακλεγή, ότε γίνεται απλή ανακοίνωσις προς το Υπουργείον Παιδείας και Θρησκευμάτων, μη απαιτουμένης νέας συναινέσεως αυτού, δια την ανανέωσιν του Συμβολαίου.

Άρθρον 46

Ο Αρχιρραβίνος απολύεται δια Διατάγματος, προκαλουμένου υπό του Υπουργού της Παιδείας και των Θρησκευμάτων, κατόπιν αποφάσεώς της Γεν. Συνελεύσεως, λαμβανομένης δια των 2/3 των μελών αυτής, δια συγκεκριμένην παράβασιν καθήκοντος, μετ' έγγραφον απολογία, υποβαλλομένην εις την Γενικήν Συνέλευσιν. Εις την προς το Υπουρ-

γείον Παιδείας και Θρησκευμάτων πρότασιν απολύσεως επισυνάπτονται η τε εγγράφος απολογία και η σχετική έκθεσις του Δ.Σ. μετ' αντιγράφου του πρακτικού της Γεν. Συνελεύσεως, το δε Υπουργείον Παιδείας και Θρησκευμάτων δικαιούται να προβή και εις μέτρα αίροντα τους λόγους, τους προκαλέσαντας την πρότασιν απολύσεως.

Άρθρον 47

Εν περιπτώσει μη επανεκλογής του αυτού προσώπου ως Αρχιρραβίνου η σχετική απόφασις της Γενικής Συνελεύσεως δέον να στηρίζεται εις σοβαρωτάτους και αποχρώντας λόγους, δικαιολογώντας την μη επανεκλογήν κρινομένους τελικώς υπό του Υπουργείου της Παιδείας και των Θρησκευμάτων κατά τα εν τω άρθρω 46 οριζόμενα. Εν τω μεταξύ ουδεμία νέα εκλογή δύναται να γίνη, το δε υπό κρίσιν πρόσωπον τηρεί πάντα τα εκ της αρμοδιότητός του δικαιώματα.

Κεφάλαιον Ζ' **Γενικαί Διατάξεις**

Άρθρον 48

Εν περιπτώσει συγκρούσεως μεταξύ του Αρχιρραβίνου και του Δ.Σ. η Γενική Συνέλευσις αίρει οριστικώς την διαφοράν, ευρισκομένη εν απαρτία εις την περίπτωσιν ταύτην, παρόντων των 2/3 των εν τη έδρα της Κοινότητος παρευρισκομένων μελών αυτής.

Άρθρον 49

Δι' αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου δύναται να ονομασθώσι τιμητικά μέλη ενός ή και πλειόνων Κοινοτικών ιδρυμάτων πρόσωπα παρσχόντα σημαντικές υπηρεσίας εις την Κοινότητα είτε δια της εργασίας αυτών είτε δια δωρεών σημαινούσης αξίας. Η απόφασις ανακοινούται εις τον τιμώμενον δι' επιστολής, υπογεγραμμένης υπό του Αρχιρραβίνου και υφ' απάντων των παρισταμένων εις την συνεδρίασιν καθ' ην ελήφθη η απόφασις μελών.

Τα τιμητικά ταύτα μέλη εγγράφονται εις το τιμητικόν βιβλίον της Κοινότητος και εις περίβλεπτον μέρος του σχολείου.

Ομοίως το Διοικητικόν Συμβούλιον αποφαινεται περί των ευεργετών της Κοινότητος εις ους ανα-

κοινούται η απόφασις ως ανωτέρω και εγγράφονται τα ονόματα εις το τιμητικόν βιβλίον της Κοινότητος και εις περίβλεπτον μέρος του σχολείου.

Τα ονόματα των τε δωρητών και ευεργετών ανακοινούνται υπό του Προέδρου της Κοινότητος εις πρώτην γενικήν Συνέλευσιν.

Δωρηταί ονομάζονται οι δωρίζοντες εις την Κοινότητα πλέον των χιλίων δραχμών. Ευεργέται των 3 χιλιάδων και Μεγάλοι ευεργέται πλέον των 5 χιλιάδων δραχμών.

Άρθρον 50

Εν περιπτώσει ομαδικής παραιτήσεως του Διοικητικού Συμβουλίου η Γενική Συνέλευσις προβαίνει εις την αντικατάστασιν αυτού δι' εκλογής, συμφώνως προς τα διατάξεις του παρόντος. Τα παραιτηθέντα μέλη δύναται να επανεκλεγώσι. Το παραιτηθέν Συμβούλιον οφείλει να παραμείνη εις την θέσιν του μέχρι της εκλογής του νέου Συμβουλίου, ήτις δέον να λάβη χώραν εντός 30 ημερών από της υποβολής της παραιτήσεως κατ' ανώτατον όριον.

Άρθρον 51

Η ερμηνεία των τυχόν ασαφών διατάξεων του παρόντος Καταστατικού Κανονισμού επαφίεται εις το Διοικητικόν Συμβούλιον μετ' έγκρισιν του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Άρθρον 52

Ο παρών Καταστατικός Κανονισμός δύναται να τροποποιηθή δι' αποφάσεως της Γενικής Συνελεύσεως, αι τροποποιήσεις όμως δέον να υποβληθώσιν εις το Υπουργείον Παιδείας και των Θρησκευμάτων, προς έγκρισιν, ισχύουσι δε μόνον από της δημοσιεύσεως του σχετικού Διατάγματος.

Άρθρον 53

Αρχιρραβίνος διωρισμένος δια Διατάγματος συμφώνως προς το άρθρον 9 του Νόμου 2456 και διατελών εν υπηρεσία κατά την δημοσίευσιν του παρόντος διατηρεί την θέσιν του μέχρι πέρατος της περιόδου, δι' ην έχει διορισθή και αν μη έχωσι τηρηθή αι δια του παρόντος καθοριζόμεναι διατυπώσεις δια τον διορισμόν.

Άρθρον 54

Αι διατάξεις του παρόντος Καταστατικού Κανονισμού ισχύουσιν από της δημοσιεύσεώς του εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Κεφάλαιον Α΄

Ειδικοί Κανονισμοί Εκλογικός Κανονισμός

Άρθρον 55

Η Ισραηλιτική Κοινότης Ζακύνθου ενεργεί ανά πάσαν τριετίαν και εις μίαν ημέραν των μέσων εορτών του Πάσχα οριζομένην υπό του Δ.Σ. εκλογάς του Δ. Συμβουλίου. Η ορισθησομένη δια την ενέργειαν των εκλογών ημέρα ανακοινούται εγγράφως αυθημερόν εις τον Νομάρχη, γνωστοποιείται δε εις τους Ισραηλίτας της πόλεως Ζακύνθου δια τοιχοκολλήσεως εν τη Συναγωγή.

Άρθρον 56

Εκλογεύς τυγχάνει παν άρρεν μέλος της Κοινότητος, συμφώνως προς το άρθρον 3 του παρόντος, εφ' όσον έχει συμπληρώσει το 21ον έτος της ηλικίας του και δεν έχει στερηθή των πολιτικών του δικαιωμάτων και έχει εκπληρώσει όλας τας προς την κοινότητα υποχρεώσεις του.

Άρθρον 57

Εκλόγιμος τυγχάνει πας εκλογεύς Έλλην πολίτης έχων συμπεπληρωμένον το 25ον έτος της ηλικίας του και είναι εντάξει, συμφώνως του άρθρου 56. Οι έμμισθοι υπάλληλοι της Κοινότητος τυγχάνουσιν εκλογείς και εκλόγιμοι.

Άρθρον 58

Το Δ.Σ. συνεδρία αυτού γινομένη τουλάχιστον 10 ημέρας προ της ημέρας των εκλογών ορίζει επιτροπήν τριμελή τουλάχιστον, ίνα διεξαγάγη τας εκλογάς υπό του Προέδρου της Κοινότητος και δύο μελών εκ των εχόντων δικαίωμα ψήφου, συμφώνως τω άρθρω 56. Η Επιτροπή αυτή επί τη βάσει των επισήμων βιβλίων της Κοινότητος, συντάσσει τον κατάλογον των εκλογέων και εκλογίμων, προβαίνει εις την διαλογήν των ψήφων και εν γένει μεριμνά περί της ομαλής διεξαγωγής των εκλογών. Η επιτροπή αυτή δύναται υπ' ευθύνην της να προσλάβη και άλλα επικουρικά πρόσωπα, προς ευχερεστέραν εκτέλεσιν του έργου της.

Άρθρον 59

Αι εκλογαί ενεργούνται κατά το πλειοψηφικόν σύστημα δια ψηφοδελτίου.

Άρθρον 60

Οι υποψήφιοι δέον να προταθώσιν εις τον Πρόεδρον της Κοινότητος τουλάχιστον 24 ώρας προ της ημέρας της εκλογής.

Άρθρον 61

Η εκλογική επιτροπή συνερχομένη την επομένη της λήξεως της προθεσμίας προς υποβολήν των προτάσεων δια τους υποψηφίους καταρτίζει τους καταλόγους των υποψηφίων, τους οποίους αυθημερόν δημοσιεύει δια τοιχοκολλήσεως εις την Συναγωγήν.

Άρθρον 62

Έκαστος εκλογεύς παρουσιάζεται αυτοπροσώπως εις το τμήμα, ίνα ψηφίση, η δε εκλογική επιτροπή διαγράφει τούτον εκ του εκλογικού καταλόγου και του επιτρέπει να ρίψη το ψηφοδέλτιον ιδιοχείρως εντός της ψηφοδόχου, κεκλεισμένον εντός λευκού φακέλλου. Φάκελλοι περιέχοντες πλείονα του ενός ψηφοδέλτια δεν λαμβάνονται υπ' όψιν κατά την εκλογήν.

Άρθρον 63

Η ψηφοφορία ενεργείται κατά τας ώρας που αποφασίζει η εκλογική επιτροπή.

Άρθρον 64

Μετά το πέρας της ψηφοφορίας καταρτίζεται πρακτικόν, υπογραφόμενον υπό των μελών της Επιτροπής. Κατόπιν άρχεται η διαλογή των ψήφων, μηδεμιάς διακοπής επιτρεπομένης μέχρι του πέρατος της διαλογής.

Άρθρον 65

Έκαστον ψηφοδέλτιον μονογραφείται υφ' ενός του ενεργούντος την διαλογήν μελών της επιτροπής. Μετά το πέρας της διαλογής τα ούτω μονογραφημένα ψηφοδέλτια φυλάσσονται υπό της εκλογικής επιτροπής και παραδίδονται μετά των σχετικών εγγράφων εις το Διοικητικόν Συμβούλιον και αυθημερόν ή την επομένην παραδίδει το παλαιόν Δ.Σ. εις το νεοεκλεγέν τοιούτον την Διοίκησιν και την Διαχείρισιν της Κοινότητος.

Άρθρον 66

Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας κοινοποιείται αμέσως δια τοιχοκολλήσεως εν τη Συναγωγή.

Άρθρον 67

Η εκλογική επιτροπή λαμβάνει παν σκόπιμον κατά την κρίσιν της μέτρον, δια την κανονικήν και νόμιμον ενέργειαν της εκλογής.

Άρθρον 68

Δια να είναι έγκυροι αι εκλογαί του Δ. Συμβουλίου δέον να ψηφίσουν το 1/3 των μελών της Γεν. Συνελεύεως, συμφώνως τω άρθρω 56, άλλως αι εκλογαί επαναλαμβάνονται εντός 8 ημερών, ότε αι εκλογαί είναι έγκυροι, εάν ψηφίσωσι το 1/4 των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Επιτυχόντες θεωρούνται οι λαβόντες σχετικήν πλειοψηφίαν. Εν ισοψηφία επαναλαμβάνεται αυτοστιγμεί η εκλογή ή μετά 8 ημέρας τη εγκρίσει του Δ. Συμβουλίου. Οι επιλαχόντες αναγράφονται κατά σειράν προτεραιότητος αναλόγως προς τας ψήφους, ας έκαστος έλαβε και εκ τούτων λαμβάνονται κατά σειράν οι μέλλοντες ν' αντικαταστήσουν μέλη του Δ.Σ. παραιτηθέντα ή απουσιάζοντα κατά τας σχετικές διατάξεις του παρόντος εφ' όσον συγκεντρούν τουλάχιστον 10 ψήφους. Εν εναντία περιπτώσει η Γεν. Συνέλευσις προβαίνει εις μερικήν εκλογήν, προς πλήρωσιν μιας ή πλειόνων κενωθείσων θέσεων του Συμβουλίου, συμφώνως προς τας ανωτέρω διατάξεις.

Άρθρον 69

Τα πρακτικά της εκλογής συντάσσονται παρά της εκλογικής επιτροπής εις ίδιον βιβλίον της Κοινοτήτος «Βιβλίον αρχαιρεσιών» καλούμενον, εις ο συνυπογράφουσιν ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου ή εν απουσία τούτου η κωλύματι ο Αντιπρόεδρος αυτού, το Διοικητικόν Συμβούλιον και η εκλογική επιτροπή.

Κεφάλαιον Β' Περί Ραβίνων

Άρθρον 70

Οι περιβεβλημένοι την θρησκευτικήν ιδιότητα υπάλληλοι και προσκεκολλημένοι εις το θρησκευτικόν Σώμα διακρίνονται εις εξ τάξεις τιτλοφορούνται δε: 1) «Νταγιάν», Δικαστής 2) «Ναχάμ», Ραβίνος 3) «Σωχιέτ», Σφαγεύς 4) «Μοέλ», Περιτομεύς 5) «Χαζάν» ή «Μετζαρέρας», Ιεροτελεστής και 6) «Σιωμέρ», Επόπτης.

Άρθρον 71

Ο «Νταγιάν» οφείλει να γινώσκη πάντας τους

κλάδους της Εβραϊκής Θρησκείας και να είναι μέλος του Θρησκευτικού Δικαστηρίου (Μπεθ Ντίν), εάν υφίσταται εν τη Κοινοτήτι τοιούτον.

Άρθρον 72

Ο «Χαχάμ» ή Ραβίνος είναι εντεταλμένος να εκτελή τας θρησκευτικάς λειτουργίας εις γάμους, γεννήσεις, κηδείας κλπ. Επιμελείται της διατηρήσεως της θρησκείας, κάμνει διαλέξεις εις τας Συναγωγάς, επιβλέπει την τήρησιν της εσωτερικής τάξεως των Συναγωγών και φέρει τον τίτλον του πρώτου ψάλτου, εις την Συναγωγήν, εις ην ανήκει, δύναται δε να καταλάβη θέσιν εις το Θρησκευτικόν Δικαστήριον (Μπέθ - Ντίν), εάν υφίσταται τοιούτον εν τη κοινότητι.

Άρθρον 73

Ο «Σωχιέτ» είναι επιφορτισμένος την σφαγήν και εξέτασιν των επιτρεπομένων υπό της Εβραϊκής Θρησκείας ζώνων, τηρών πάντας τους κανόνας της «Σεχιτά» τους επιβεβλημένους υπό της Εβραϊκής Θρησκείας.

Άρθρον 74

Ο «Μοέλ» έργον έχει την περιτομήν των νεογενήτων αρρένων, συμφώνως προς τας επιταγάς της Εβραϊκής Θρησκείας, τηρών πάντας τους κανόνας της υγιεινής.

Άρθρον 75

Ο «Μετζαρέρας» έργον έχει να λαμβάνη μέρος εις τας λειτουργίας των Συναγωγών και τόπων προσευχής κατά τας ωρισμένας ώρας του Σαββάτου και των εορτών.

Άρθρον 76

Ο «Σιωμέρ» εάν υπάρχη τοιούτος εν τη Κοινοτήτι είναι επιφορτισμένος να εφαρμόζη τους κανόνας του «Κασσέρ» και να επιτηρή, όπως τα τρόφιμα, τα απαγορευόμενα υπό της Εβραϊκής Θρησκείας και ανεγνωρισμένα ως «Ταρέφ» (μη καθαρά), μη πωλώνται ως «Κασσέρ» υπό των καταστημάτων, άτινα έχουσι την ειδικήν άδειαν πωλήσεως παρά της Κοινοτήτος.

Άρθρον 77

Εάν είτε δι' έλλειψιν καταλλήλων προσώπων, είτε δι' άλλον αποχρώντα λόγον δεν ήθελε κριθή σκόπιμον ή κατορθωτή η συμπλήρωσις και των εξ τάξεων περιών το άρθρον 70 του παρόντος δύναται ν' ανατεθώσι τα καθήκοντα πλειόνων τάξεων εις εν και το αυτό πρόσωπον, εφ' όσον τούτο ήθελε συγκεντροί τ' απαιτούμενα προσόντα και ήθελεν επαρκεί εις την εκτέλεσιν των καθηκόντων του.

Άρθρον 78

Πλήν των Νταγιάν και Χαχάμ, οίτινες οφείλουσι να φέρρωσι την ειδικήν στολήν και την θρησκευτικήν ιδιότητα, οι λοιποί υπάλληλοι οι προσκεκολλημένοι εις το Θρησκευτικόν Σώμα και αναφερόμενοι ανωτέρω, αποτελούντες βοηθητικών προσωπικών των ανωτέρω δύο κυρίως θρησκευτικών λειτουργιών δύνανται να εκλέγωσιν εκ των λαϊκών αν κέκτηνται τας αναγκαίας δια την υπηρεσίαν των ικανότητες, εφ' όσον όμως ούτοι έχουν εκπληρώσει τας στρατιωτικάς αυτών υποχρεώσεις πλήν αν δεν υπέχωσι τοιαύτας.

Άρθρον 79

Ουδείς δύναται να περιβληθή θρησκευτικήν τινα ιδιότητα και να εξασκήση τας ως άνω υπηρεσίας άνευ εγγράφου αδείας του Αρχιρραβίνου. Η άδεια αυτή χορηγείται κατόπιν επιτυχών εξετάσεων ενώπιον του Αρχιρραβίνου, όστις δύναται ν' αφαιρέση την άδεια ταύτην, ένεκα αμελείας εν τη υπηρεσία ή απρεπούς συμπεριφοράς.

Άρθρον 80

Ο Θρησκευτικός υπάλληλος ο εκτελών θρησκευτικήν λειτουργίαν γάμου, ορίζει την εισφοράν των φορολογουμένων. Οι εκτιμηταί δέον να εκλέγωνται μεταξύ των διάφορα επαγγέλματα εξασκούντων μελών της Κοινότητος και δικαιούνται να συμβουλευώνται παν πρόσωπον, δυνάμενον να τους διαφωτίση.

Κεφάλαιον Γ'

Περί εισφοράς Πέτσια

Άρθρον 81

Η μηνιαία εισφορά Πέτσια καθορίζεται υπό των εκτιμητών οίτινες είναι το Δ.Σ. (Μπααραχείμ) κατά την κρίσιν αυτών και αναλόγως προς την οικονομικήν και κοινωνικήν κατάστασιν εκάστου φορολογουμένου από 14ετών και άνω επί τη βάσει του κάτωθι πίνακος περιλαμβάνοντος κυρίως 3 κατηγορίας. Τα οικογενειακά βάρη των φορολογουμένων δέον να λαμβάνωνται υπ' όψιν υπό των εκτιμητών:

- 1) Πρώτη κατηγορία μηνιαία εισφορά δραχ. 3
- 2) Δευτέρα » » » » 5
- 3) Τρίτη » » » » 10

Οι εκτιμηταί και εν περιπτώσει ενστάσεως υπό των φορολογουμένων το Δ.Σ. δύναται να κατατάξη τους φορολογουμένους εις κατηγορίας διαμέσους των ανωτέρω 3 κατηγοριών.

Άρθρον 82

Οι εκτιμηταί αναλαμβάνουσι την υποχρέωσιν ενώπιον του Αρχιρραβίνου ή του Τοποτηρητού, να εκπληρώσουν τα καθήκοντά των με πάσαν ευθύτητα και την μεγαλύτεραν αμεροληψίαν. Η περίπτωσης εκάστου εισφέροντος συζητείται κεχωρισμένως και ευκρινώς. Εν περιπτώσει καθ' ην δεν υπάρχει ομοφωνία των εκτιμητών, προστίθενται αι διάφοροι εκτιμήσεις και ευρίσκεται ο μέσος όρος.

Άρθρον 83

Οι εκτιμηταί δικαιούνται να αναθεωρήσωσιν αποφάσεις των περι εισφοράς ληφθείσας κατά προηγούμενας συνεδριάσεις.

Άρθρον 84

Προς λήψιν αποφάσεως είναι απαραίτητος η παρουσία τουλάχιστον 5 εκτιμητών ήτοι ολοκλήρου του Δ.Σ.

Άρθρον 85

Πας αρνούμενος να καταβάλη την ορισθείσαν αυτώ εισφοράν Πέτσια εντός της ταχθείσης προθεσμίας, υποχρεούται εις καταβολήν προσαυξήσεως 10% επί του ποσοστού της καθυστερούμενης εισφοράς, εάν και εφ' όσον ήθελον αποφασίσει το τοιούτον το Δ. Συμβούλιον κατ' απόλυτον πλειοψηφίαν. Προς τούτοις το Δ.Σ. δύναται μέχρις ου ο οφειλέτης τακτοποιηθή προς το Ταμείον ν' αρνηθή εις αυτόν πάσαν συνδρομήν και υπηρεσίαν, ης ούτος ήθελεν έχει ανάγκην είτε αμέσως, είτε εμμέσως και να εφαρμόση τας διατάξεις του άρθρου 90.

Άρθρον 86

Πας εισφέρων δικαιούται να ζητήσει την ελάττωσιν του ποσού της εισφοράς, ήτις τω υπεβλήθη παρά του Δ.Σ. όπερ αποφαινεται περί της οριστικής κατατάξεώς του. Ο εισφέρων, όστις ήθελε κάμει χρήσιν του δικαιώματος τούτου, οφείλει να υποβάλη εντός μηνός, αφ' ης τω κοινοποιηθή εγγράφως η κατάταξις έγγραφον αίτησιν εις το Δ.Σ. Εάν ο εισφέρων απουσιάξη εκ της έδρας της Κοινότητος η υποβολή της αιτήσεως δέον να γίνη εντός μηνός από της επιστροφής του. Το Δ.Σ. μετά την λήψιν της ενστάσεως αποφαινεται περί της οριστικής κατατάξεώς του ως ανωτέρω.

Άρθρον 87

Εάν ο εισφέρων ήθελε μεταλλάξει κατοικίαν και αναχωρήσει εκ της έδρας της Κοινότητος οφείλει προ της αναχωρήσεώς του να ειδοποιήση την Κοι-

νότητα και να εξοφλήση την εισφοράν των προγε-
νεστέρων και του τρέχοντος μηνός.

Ούτως απαλλάσσεται της περαιτέρω εισφοράς.
Εν εναντία περιπτώσει, αν δηλονότι ο αναχωρών
ήθελεν αναχωρήσει, χωρίς να ειδοποιήση την Κοι-
νότητα και αν εξοφλήση το χρέος υποχρεούται να
εισφέρει εις το εξής ως αν διέμενε εν τη έδρα της
Κοινότητος. Και εις περίπτωσιν καθ' ην ο εισφέρων
εξοφλήσας το χρέος του ανεχώρησεν εκ της έδρας
της Κοινότητος, κατέλιπεν όμως εν ταύτη κατάστη-
μα ή εμπορικήν επωνυμίαν, ή ακίνητα ή οικονομι-
κά συμφέροντα υποχρεούται να καταβάλη εφ' όσον
εξακολουθεί λειτουργούν εκεί το κατάστημά του ή
αι εμπορικά του επιχειρήσεις ή εξακολουθεί να κα-
τέχη εκεί προσοδοφόρα ακίνητα, φέροντα τουλάχι-
στον εισόδημα καθαρών δραχ. 500 μηνιαίως, ή μέλη
της οικογενείας του διαμένοντα μονίμως εν Ζακύν-
θω, το ήμισυ της εισφοράς εξακολουθητικώς μέχρι
της προσεχούς εκτιμήσεως, ότε η εκ τιμητική επιτρο-
πή θα ορίση νέαν εισφοράν. Της παραγράφου ταύ-
της εξαιρούνται οι Δημόσιοι υπάλληλοι, ων η μετά-
θεσις είναι υποχρεωτική.

Άρθρον 88

Οσάκις η μειονότης προβαίνει εις τον καθορι-
σμόν της Πέτσια, συμφώνως προς τας διατάξεις του
προηγούμενου Κεφαλαίου το Διοικητικόν Συμβού-
λιον συντάσσει κατάλογον των εισφερόντων και εκ-
θέτει αυτόν επί 15 ημέρας εις τας Συναγωγάς και
πάσα απόφασις αυτού είναι οριστική.

Άρθρον 89

Εντός ενός μηνός από της δημοσιεύσεως του πί-
νακος η Γραμματεία της Κοινότητος απευθύνει προς
έκαστον εισφέροντα προσωπικήν ανακοίνωσιν, εν η
εμφαίνεται το ποσόν της Πέτσια το οποίον επεβλή-
θη εις αυτόν.

Άρθρον 90

Η εισφορά Πέτσια δέον να καταβάλληται εις το
τέλος εκάστου μηνός κατά μήνα. Όστις δεν πληρώ-
νει την Πέτσια επί ένα μήνα χάνει το δικαίωμα του
εκλέγειν και εκλέγεσθαι, επανακτά δε τα δικαιώματά
του αφού πληρώσει τα οφειλόμενα. Όστις δεν ήθελε
να καταβάλει την εισφοράν της Πέτσια 2 μηνών κα-
λείται υπό του Δ. Συμβουλίου της Κοινότητος όπως
εξοφλήση το χρέος του εντός διαστήματος ενός μη-
νός. Εις περίπτωσιν καθ' ην και εντός της ανωτέρω
ταχθείσης προθεσμίας ούτος δεν ήθελε καταβάλει

την εισφοράν του προσκαλείται και αύθις υπό του
Δ.Σ. δι' ης τάσσεται εις αυτόν προθεσμία 15 ημερών
προς πληρωμήν της οφειλής του της προερχόμενης
εκ της εισφοράς Πέτσια και εξ οιασδήποτε άλλης ει-
σφοράς (Μισθώβ, Αλιγιώθ κλπ).

Παρερχομένης και της δευτέρας ταύτης προθεσμί-
ας απράκτου, η Κοινότης, δύναται να καταφύγη εις
την νόμιμον οδόν, ζητούσα την είσπραξιν της οφει-
λόμενης εισφοράς δι' αιτήσεώς της προς τον οικείον
Δημόσιον ταμίαν, όστις ορίζει δια την είσπραξιν των
καθυστερουμένων εισφορών ένα των Δημοσίων Ει-
σπρακτόρων. Ο εισπράκτωρ ούτως, επί τη βάσει του
υπό της Κοινότητος συντεταγμένου και υπογεγραμ-
μένου καταλόγου των καθυστερούντων εισπράττει
τας οφειλομένας εισφοράς εις χρήμα συμφώνως προς
τον νόμον περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων και πα-
ραδίδει ταύτας εις το Ταμείον της Κοινότητος, κρα-
τών ως αμοιβήν 20% επί των εισπράξεων.

Άρθρον 91

Ο καθορισμός της εισφοράς Πέτσια γίνεται κατά
τριετίαν, συμφώνως προς το άρθρον 85 του παρό-
ντος. Ο εισφέρων λαμβάνει μόνον κατά το πρώτον
έτος της τριετίας, καθ' ο καθορίζεται η εισφορά προ-
σωπικήν ανακοίνωσιν, περί της επιβληθείσης αυτώ
εισφοράς Πέτσια. Κατά δε τα επόμενα έτη της τρι-
ετίας υποχρεούται ούτως να καταβάλη την αυτήν
μηνιαίαν εισφοράν, άνευ ετέρας ειδοποιήσεως. Το
Δ.Σ. έχει προς τοις άλλοις καθήκον να υποχρεώση
εις εισφοράν δια της επιτροπής των εκτιμητών (Μα-
αραχείμ) συνερχομένης άπαξ καθ' εξαμηνίαν όσους
εκ παραλείψεως ή λάθους δεν περιέλαβεν εις τους
σχετικούς καταλόγους εισφοράς κατά τον ωρισμέ-
νον χρόνον. Ούτοι εις οιαδήποτε εποχήν και αν πε-
ριληφθώσιν εις τους καταλόγους, υποχρεούνται να
καταβάλωσι την εισφοράν των Πέτσια δι' όλον τον
από της ενάρξεως της εν ισχύει τριετούς περιόδου
εκτιμήσεως χρόνου.

Κεφάλαιον Δ'

Διαδικασία εισπράξεως δικαιωμάτων και τελών

Άρθρον 92

Το δικαίωμα Γκαμπέλλας επί των ανεγνωρισμέ-
νων ειδών Κασσέρ καθορίζονται εκάστοτε δι' απο-
φάσεως του Δ.Σ. Τα δικαιώματα Γκαμπέλλας επί των

Ισραηλιτικό Νεκροταφείο Ζακύνθου

Το Ισραηλιτικό Νεκροταφείο Ζακύνθου, που βρίσκεται στη θέση Ρούβελη, είναι από τα παλαιότερα διασωζόμενα στον ευρωπαϊκό χώρο. Το Νεκροταφείο αρχικής εκτάσεως 9.667 τ.μ. έχει υποστεί ζημιές μετά και τις καταστροφές από τους σεισμούς του 1953. Ο παρακάτω κατάλογος (από πρόσφατη -Σεπτέμβριος 2009- απογραφή του κ. Σαμουήλ Ερμ. Μόρδου) είναι ενδεικτικός:

Κατάσταση με τα στοιχεία ορισμένων τάφων (κατά αλφαβητική σειρά)

α/α	Αυξ. Αριθμός Τάφου	Στοιχεία Αποβιώσαντος	Έτος γέννησης	Έτος Θανάτου	Ηλικία
1	107	Ninna Levy Ferro		27/12/1895	50
2	162	Μωυσής Αμάρ		/8/1903	
3	99	Ρέφκα Αμάρ		/7/1870	
4	41	Σπεράντζα Αμάρ του Αβραάμ και της Τοτός το γένος Βητάλ	1897	1943	
5	105	Τολτσέτα Βεντούρα		11/9/1883	84
6	179	Ισαάκ Σ. Βεντούρας	1842	25/12/1912	
7	93	Ματζαλτώβ Μωΐση Βιβάντε το γένος Αβράμ Μόρδος	1854	5/8/1888	
8	100	Αλεγρέτα Σ. Γανή			
9	79	Γλυκερία Ησαΐα Γανή, αποβίωσασα εν Αθήναις		7/10/1915	44
10	182	Ντίνα Γανή	1883	1911	
11	114	Ραχήλ Σαμουήλ Γανή		16/5/1944	84
12	119	Ραχήλ τέκνον Ιωσήφ Γανή			
13	112	Τέκνον Ιωσήφ Γανή			
14	148	Τέκνον Ιωσήφ Σ. Γανή			
15	64	Αβραάμ Γανής του Γιωσέφ και της Ντολτζέτας το γένος Μούλη	1881	1933	
16	120	Δαβίδ Ιωσήφ Γανής		1922	2
17	81	Ηλίας Γανής του Ιωσήφ και της Ντολτζέτας το γένος Μούλη	1878	1914	
18	82	Ηλίας Ι. Γανής	1932	1934	
19	85	Ησαΐας Ιωσήφ Γανής της Ντολτζέτας το γένος Μούλη, Διδάσκαλος της Εβραϊκής	/4/1868	12/8/1945	
20	63	Ιωσήφ Γανής του Αβραάμ και της Ανέτας το γένος Λεβήν, Ψάλτης της Μωσαϊκής	1907	1934	
21	163	Ιωσήφ Σ. Γανής		13/7/1904	72
22	116	Σαμουήλ Γανής	1862	16/7/1913	72
23	121	Σαμουήλ Ιωσήφ Γανής		20/4/1923	8
24	89	Τσιών Ι. Γανής	1935	1936	
25	150	Μωΐσής Κωνελιάνος του Σαμπεθά (Η πλάκα τοποθετήθηκε παρά Λεωνίδα Βιβάντε)	17-26/12/1872		12
26	153	Σολομών Κωνελιάνος		1847	48
27	202	Ναχαμά σύζυγος Σαμουήλ Κωνσταντίνη		9/10/1867	35
28	40	Ντότση Κωνσταντίνη του Ιωσήφ και της Μπενούτας το γένος Φρανσέ	1930	1943	

α/α	Αυξ. Αριθμός Τάφου	Στοιχεία Αποβιώσαντος	Έτος γέννησης	Έτος Θανάτου	Ηλικία
29	14	Ραχήλ Αλ. Κωνσταντίνη το γένος Λευή		4/6/1892	
30	66	Ρεβέκκα χήρα Ερκανά Κωνσταντίνη	9/1/1868	29/5/1948	
31	39	Στέλλα Κωνσταντίνη σύζυγος Ραφαήλ	1863	1943	
32	197	Δαυίδ Κωνσταντίνης		22/3/1853	51
33	76	Ελκανάς Κωνσταντίνης του Σαμουήλ και μητρός Ναχαμάς Μόρδου	14/07/1855	Τρίτην, 27/3/1928	
34	54	Μωυσής Κωνσταντίνης του Σαμουήλ και της το γένος Μόρδου	1853	1938	
35	51	Μωϋσής Λεβής του Σολομού και της Βιολλέτας, Σοφολογιότατος Αρχιραβίνος, Εγεννήθη εις Κέρκυρα	1855	1941	
36	104	Ραφαήλ Λεβής		1900	85
37	6	Σαλώ Γιοχανάν Λεβής	1859	4/4/1937	
38	17	Μαϊμόν Λευής Σαββαθαΐ		13-25/12/1872	52
39	147	Σάρρα Λευί		1901	
40	84	Λίζα Α. Μάτσα		1953	
41	87	Μωϋσής Μάτσα		1944	
42	204	Αβραάμ Μόρδος		1/11/1882	63
43	86	Αβραάμ Μ. Μόρδος	1885	1950	
44	38	Ηλίας Μ. Μόρδος	1892	1943	
45	83	Ρεβέκκα Μόρδου	1876	1954	
46	108	Άννα Μούλη	14/7/1855	11/3/1897	
47	11	Σάρρα Μούλη		19/2/1895	52
48	13	Μωυσής Μούλης		19/10/1880	44
49	111	Πέραλ Φόρτε		11/1/1903	86
50	77	Ραφαήλ Φόρτες του Μωυσή	1886	7/1/1922	
51	19	Εβραϊκή επιγραφή, με ημερομηνία θανάτου και στα Ελληνικά		12/3/1837	

Εβραϊκό νεκροταφείο Ζακύνθου. Μνήματα Ραββίνων που χρονολογούνται από τον 15ο αι.

Εγκύκλιος προς τους Ισραηλίτες της Ζακύνθου - Το 1932

Το 1932 ο Διονύσιος Ν. Λάτας, Καθηγητής Γυμνασίου στη Ζάκυνθο, και ανηψιός του αιιδίμου Μητροπολίτη του νησιού **Διονυσίου Λάτα** κυκλοφόρησε την παρακάτω εγκύκλιο προς τους Ισραηλίτες της Ζακύνθου. Η εγκύκλιος αφορά την έκδοση βιβλίου για τον Μητροπολίτη, ο οποίος υπήρξε ένθερμος συμπαραστάτης του

εβραϊκού πληθυσμού του νησιού. Η εγκύκλιος δημοσιεύεται γιατί περιέχει ιστορικά στοιχεία, όπως επίσης αναδεικνύει το πνεύμα των σχέσεων μεταξύ Χριστιανών και Εβραίων που επικρατούσε εκείνη την εποχή στη Ζάκυνθο. (Άρθρο περί του Μητροπολίτη Λάτα έχει δημοσιευθεί στο φύλλο 35, σελ. 13, του παρόντος περιοδικού).

Εν Ζακύνθω τη 20 Νοεμβρίου 1932

Προς τους απανταχού Ισραηλίτας

Αξιότιμοι και αγαπητοί Κύριοι

Γνωστόν βεβαίως εις υμάς τυγχάνει, ως και άλλοτε τούτο εγράψαμεν, ότι ο αείμνηστος Αρχιεπίσκοπος Ζακύνθου Διονύσιος Λάτας, καθ' όλον αυτού τον βίον, και δη κατά το διάστημα καθ' ο διετέλει Ιεροκήρυξ Αρχιεπίσκοπος και συντάκτης της παγκοσμίου φήμης περισπουδάστου θρησκευτικής Εφημερίδος «Σιών» ειργάσθη υπέρ του Ισραηλιτικού Έθνους και εμόχθησεν όσον ουδείς ποτέ άλλος Χριστιανός Ιεράρχης, ίσως δε όσον και ολίγοι ακόμη Ισραηλίται.

Από του άμβωνος των εκκλησιών πολλάκις ωμίλησεν υπέρ των Ισραηλιτών, έγραψε φλογερά άρθρα εν τη «Σιών» και εις άλλα περιοδικά, εφημερίδας και βιβλία κατά των αντισημιτιστών, άτινα μετεφράζοντο και κατεχωρίζοντο εις διαφόρους εφημερίδας και περιοδικά Ευρωπαϊκά και Αμερικανικά, διεξήγαγεν αλληλογραφίαν προς τούτο εγκάρδιον μετά διαφόρων διασήμων Ραββίνων και Αρχιραββίνων και άλλων λογίων Ισραηλιτών, και επετέθη λάβρως κατά των Χριστιανών εκείνων οίτινες εκ προλήψεως ή μίσους ή εκ συμφέροντος κατηγορήσαν και εσυκοφάντησαν τους Ισραηλίτας, εξων συκοφαντιών, προλήψεων και πλανών πολλάκις εγένοντο διωγμοί και επιθέσεις εναντίον των Ισραηλιτών, και δίκαια πολλά εν Ρωσσία, Ουγγαρία, Γερμανία και αλλαχού κατ' αυτών διεξήχθησαν.

Τέλος, όταν συνεκροτήθη το Παγκόσμιον Θρησκευτικόν Συνέδριον εν Σικάγω της Αμερικής, ενώπιον όλων των αντιπροσώπων των Θρησκειών της γης και πολλών χιλιάδων λαού, επέδωκε τω Προέδρω του μεγάλου εκείνου και επιβλητικού Συνεδρίου Σνέλ και ανεγνώσθη διαμαρτυρία κατά των επικρατουσών εν Ευρώπη και Ανατολή δεισιδαιμονιών, προλήψεων και πλανών εναντίον των Ισραηλιτών, εν η διαμαρτυρία

αναφέρει ότι συνέπεια των συκοφαντιών τούτων είναι «αι συχνά κατά των Ιουδαίων επιθέσεις, καθ' ας θύματα αθώα υποβάλλονται εις μυρίας κακώσεις και εις μεγάλους κινδύνους εκτίθενται και ότι αντίκειται τώντι προς το Χριστιανικόν καθήκον να επιτραπή η περαιτέρω अपαρακώλυτος διάδοσις τοιούτων στυγερών κατηγοριών. Επειδή δε ως Χριστιανός θεωρώ πάντα άνθρωπον αδελφόν μου, όστις δήποτε εστίν ούτος, και εις οιανδήποτε φυλήν, έθνος και Θρησκείαν και ανήκη, δια τούτο αδικουμένου ή συκοφαντουμένου του αδελφού μου τούτου, προτάσσω πάντοτε το στήθος μου και αγωνίζομαι υπέρ αυτού μαχόμενος εις την πρώτην γραμμήν. Τούτο έθεσα ως γνώμονα του θρησκευτικού μου βίου, και τούτο θ' ακολουθήσω μέχρι της ημέρας εκείνης καθ' ην θα αφήσω την υστάτην πνοήν».

Την ανεξιθρησκον ταύτην διδασκαλίαν του υπέρ του Ισραηλιτικού Έθνους εφρόντιζε και να εφαρμώζη εις τον βίον του και δια τούτο μέχρι τέλους της ζωής του ανεστρέφετο τους Ισραηλίτας, περιεποιείτο αυτούς και ησθάντο τοιαύτην συμπάθειαν και αγάπην, οποιαν και προς τους Χριστιανούς, διότι εθεώρει τους υιούς του μεγάλου και ενδόξου τούτου Έθνους ως αδικουμένους και αναξιοπαθούντας. Και δια τούτο άριστα υπό τινος διακεκριμένου Αρχιραββίνου ελέχθη, ότι οίας υπηρεσίας προσέφερον εις το Ισραηλιτικόν Έθνος ο Θεόδωρος Χέρτς, τας αυτάς περίπου υπηρεσίας, υπό άλλην μορφήν και τύπον προσέφερον εις αυτό ο Χριστιανός Ιεράρχης Διονύσιος Λάτας, κατορθώσας δια της μεγάλης αυτού διανοητικής ικανότητος, να καταπολεμήση και εν μέρει εκριζώση παλαιάς σωβινιστικές ιδέας κρατούσας εν Ευρώπη και Ανατολή.

Δια την τοιαύτην δράσιν του αιιδίμου Λάτα υπέρ του Ιουδαϊκού Έθνους, τρανώς οι Ισραηλίται εκ των περάτων της γης επεδείκνουν την ευγνωμοσύνην αυτών

προς αυτόν μέχρι του θανάτου αυτού, τιμήσαντες και τον νεκρόν του Ιεράρχου τούτου, ου μόνον οι εν Ζακύνθω βιούντες Ισραηλίται, αλλά και πολλοί εξ άλλων κοινοτήτων προς τούτο αφιχθέντες και μετά θερμών δακρύων συνοδεύσαντες αυτόν μέχρι της τελευταίας αυτού κατοικίας, εν οίς και ο Αρχιεπίσκοπος Φερράρας Σολομών Λευής, και ο διαπρεπής Φιλολόγος Ισραηλίτης καθηγητής Λάζαρος Βελλέλης, όστις και ωμίλησεν επί του τάφου του Αρχιεπισκόπου πλέξας το εγκώμιον του αιμνήστου Λάτα.

Έχων την ευτυχίαν ν' ανήκω εις την οικογένειαν του αιιδίμου Αρχιεπισκόπου, όστις ετύχχανεν αδελφός του πατρός μου, και επιθυμών να προσφέρω και εγώ, κατά τας ασθενείς μου δυνάμεις, υπηρεσίαν τινά εις το «Έθνος το Άγιον, τον Περιούσιον Λαον», προς ον λαόν τρέφω συμπάθειαν παιδιόθεν, κληροδοτηθείσαν παρά του αιμνήστου θείου μου, επεδόθην επί εξαετίαν σχεδόν και συνελέξα ολόκληρον το υλικόν της τοιαύτης εργασίας και δράσεως υπέρ των Ισραηλιτών του αιιδίμου Αρχιεπισκόπου Λάτα και απετέλεσα σύγγραμμα πρωτότυπον εις το είδος του, το οποίον δημοσιευόμενον θα τιμήση μεγάλως το Έθνος το Ισραηλιτικόν, θα εξυψώση αυτό κατά πολύ, ως αρμόζει, εις την συνείδησιν του κόσμου, θα ενισχύση σπουδαίως τους προς την ποθητήν αποκατάστασιν του ενδόξου τούτου λαού αγώνα, και θα συντελέση τέλος εις την ανάστασιν της ευγενεστερας και σεβασμιωτέρας του κόσμου Φυλής, η οποία «αισθάνεται εαυτήν εν αρμονία με όλον το ανθρώπινον γένος» και θα τιμήση επίσης και τον αείμνηστον Αρχιεπίσκοπον Λάταν, τον τοσούτον εργασθέντα, κοπιάσαντα και μοχθήσαντα υπέρ του Ισραηλιτικού λαού, προς τον οποίον λαόν οφείλει σύμπασα η ανθρωπότης την δικαιοσύνη ταύτην' διότι πρόκειται περί των απογόνων των Αγίων Αποστόλων, περί των απογόνων εκείνων οίτινες έδωκαν εις τον κόσμον την Θρησκείαν των και τα Ιερά των Βιβλία, περί της ευγενεστερας του κόσμου φυλής, περί των πλέον προνομιούχων πνευμάτων, και τέλος περί των αγιωτέρων οργάνων των βουλών και αποφάσεων του Θεού.

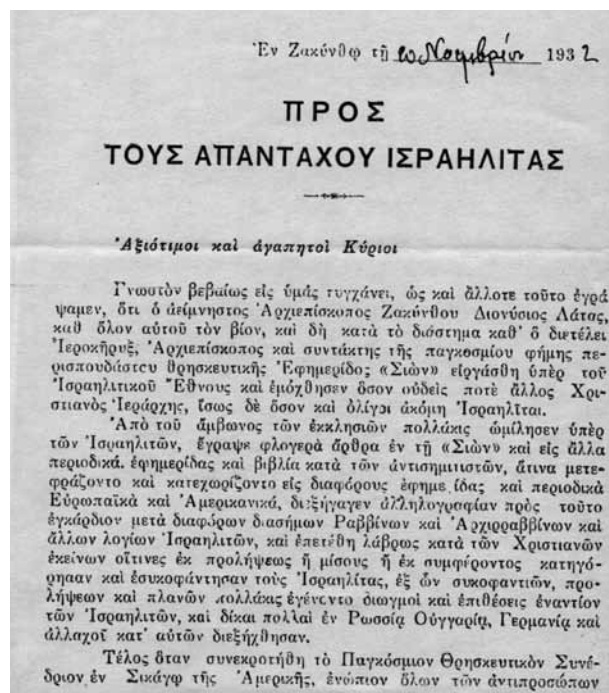
Το έργον τούτο επιγράφεται:

ΔΡΑΣΙΣ

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ ΠΕΡΙ ΙΟΥΔΑΪΣΜΟΥ ΔΙΑΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΙΕΡΑΡΧΟΥ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΙΔΙΜΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΛΑΤΑ

ΔΙΑΤΥΠΩΘΕΙΣΑ ΕΝ ΤΩ ΘΕΙΩ ΥΠ' ΑΥΤΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΙ ΚΑΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΣΙΝ ΑΥΤΟΥ.

Υπηρετῶν εις το εν Ζακύνθω Γυμνάσιον ως καθηγητής των ιερών μαθημάτων, και μη έχων δυστυχώς άλληνη πλην του μισθού μου πρόσοδον, ηδυνάτουν μέχρι τούδε να δημοσιεύσω το πολύτιμον τούτο έργον. Η αδυναμία μου δε αυτή με έθλιβε μεγάλως, διότι εις εποχήν καθ' ην καταβάλλονται μεγάλα προσπάθειαι προς αποκατάστασιν του ευγενούς σας Έθνους, κατεδαφίζετο εις αφάνειαν έργον δι' ου καταπολεμούνται αι και νυν εισέτι υφιστάμεναι προλήψεις, και εκριζούνται αι τερατουργία και αι συκοφαντία από τας πεποιθήσεις του όχλου και της αμαθείας, αίτινες καταισχύνουσι τον πολιτισμόν και τον ανθρωπισμόν. Κατεδικάζετο εις αφάνειαν έργον δι' ου αποπλύνεται εκ των θρησκευτικών πεποιθήσεων εις ρύπος ρυπαίνων το ανθρώπινον ήθος και το ανθρωπινον πνεύμα και επιδιώκεται δι' αυτού του έργου μόνον η πραγματοποιήσις του Εβραϊκού Ιδανικού.

Ευτυχώς ηυδόκησεν ο Θεός ινα ο διακαής ημών πόθος εκπληρωθή και μετ' απείρου χαράς αναγγέλλω εις ημάς ότι μετ' όλιγον το έργον μου τούτο βλέπει το φως.

Ήδη εκτυπωμένου του βιβλίου πέμπομεν εσωκλείστως αγγελίας προς εγγραφήν συνδρομητών παρακαλούντες θερμώς ινα εν καιρώ μας επιστρέψητε τον κατάλογον των συνδρομητών, όπως κανονίσωμεν τον αριθμόν των εκτυπωθησομένων βιβλίων.

Δέξασθε παρακαλώ τας ενδείξεις της απείρου προς Υμάς συμπαθείας και εκτιμήσεως.

Μετά τιμής και αγάπης
Διονύσιος Ν. Λάτας
Καθηγητής Γυμνασίου Ζακύνθου

Μια συγκλονιστική αλήθεια

Της ΛΙΛΙΑΝ ΚΑΠΟΝ

Η αντίληψη που έχει επικρατήσει για τη στάση των Εβραίων έναντι των Ναζί δημίων τους κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, είναι αυτή της μοιρολατρίας. “Οι εκατόμβες των θυμάτων οδηγήθηκαν στον αφανισμό, χωρίς καμία αντίσταση”, αφήνεται να γίνει πιστευτό.

Με την εξαίρεση της εξέγερσης του Γκέττο της Βαρσοβίας, επικρατεί σιωπή γύρω από τη σθεναρή στάση, τον ηρωισμό και την αυταπάρνηση των δικών μας ανθρώπων που μαρτύρησαν, πέρα από κάθε λογική.

Είναι πια καιρός να ακουστεί δυνατά η αλήθεια: όχι, τα 6.000.000 Εβραίων που εξοντώθηκαν με τους πλέον απάνθρωπους τρόπους, δεν βάδισαν προς την καταστροφή τους, ωσάν πρόβατα επί σφαγής.

Αντίθετα, υπάρχει πλήθος αποδείξεων, καρπός κυρίως των πολυετών ερευνών του Ινστιτούτου Ολοκαυτώματος “Yad Vashem” στην Ιερουσαλήμ, που τεκμηριώ-

Γκέττο Βαρσοβίας, Πολωνία 1943: Γερμανοί στρατιώτες συλλαμβάνουν Εβραίους.

νουν το γεγονός ότι ομαδική ένοπλη αντίσταση υπήρξε όχι μόνον στη Βαρσοβία και στο Μπιρκενάου, αλλά και σε πολλά άλλα μέρη, παρά το γεγονός ότι είχε προδιαγεγραμμένη έκβαση και αυτό ήταν στην απόλυτη γνώση όσων την αποτολούσαν. Ο λόγος είναι προφανής: ακόμα και η πιο συντονισμένη απόπειρα εξέγερσης εναντίον των Γερμανών, προβλεπόταν εξαιρετικά αβέβαιη, λόγω της συνεχούς σιδερένιας φρούρησης στα γκέττο και στα στρατόπεδα εξόντωσης.

Στο αιματοβαμμένο χρονικό του Ολοκαυτώματος, έχουν καταγραφεί τουλάχιστον 79 περιπτώσεις εξεγέρ-

σεων και αποδράσεων, από το 1940 μέχρι και το 1945. Μπορεί κάθε μία από αυτές να μετράει ένα ή και χιλιάδες άτομα, όλες όμως έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: την εξέγερση του Δαβίδ κατά του Γολιάθ, τον αγώνα για ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ακόμα και με τίμημα την ίδια τη ζωή.

Η εβραϊκή αντίσταση στην κατεχόμενη Ευρώπη

Η αντίσταση των κυνηγημένων Εβραίων κατά των Ναζί διωκτών τους, έχει μια γεωγραφική εξάπλωση που καλύπτει όλη την κατεχόμενη Ευρώπη.

Εξεγέρσεις σημειώθηκαν σε αστικά κέντρα, χωριά, στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας, στρατόπεδα θανάτου, τόπους εκτελέσεων.

Ενδεικτικά και μόνο, ας ρίξουμε περισσότερο φως σε κάποιες περιπτώσεις: η πρώτη απόδραση κρατούμενων σημειώνεται στο Άουσβιτς της Πολωνίας, τον Ιούλιο 1940 και στέφεται με επιτυχία.

Το 1941, 250 Εβραίοι νέοι εκτελούνται στη Σουμπότικα της Ουγγαρίας, για σαμποτάζ εναντίον των γερμανικών δυνάμεων.

Το 1942, φονεύονται 5.000 Εβραίοι του γκέττο του Μίνσκ στην Πολωνία, όταν συγκροτούν αντιστασιακή οργάνωση, η οποία αποκαλύπτεται.

Στις 18 Μαΐου 1942, στο Βερολίνο, Εβραίοι φοιτητές αναρτούν αντιναζιστικές αφίσες. Εκτελούνται 153, περιλαμβανομένου του αρχηγού τους, Χέρμπερτ Μπάουμ.

Τον Ιανουάριο 1943, οι έγκλειστοι του γκέττο της Βαρσοβίας, αρχίζουν αντίσταση εναντίον των Γερμανών. Στις 8 Μαΐου του ίδιου έτους, καταστρέφεται το κρησφύγετο των αρχηγών της εξέγερσης: 56.000 άτομα καθώς και ο επικεφαλής της εξέγερσης Ανιέλεβιτς, εκτελούνται ή μεταφέρονται στα στρατόπεδα εξόντωσης. 15.000 κρατούμενοι κατορθώνουν να διαφύγουν.

Στο Κίεβο της Ουκρανίας, Χριστιανοί και Εβραίοι Σοβιετικοί κρατούμενοι, εξεγείρονται όταν υποχρεώνονται να απανθρακώσουν τα θύματα του Μπάμπι Γιαρ. Οι Ναζί στρατιώτες τους γαζώνουν με τα όπλα τους. 14 επιζούν και καταφέρνουν να αποδράσουν. Αυτά συμβαίνουν στις 30 Σεπτεμβρίου 1941. [Στο Μπάμπι Γιαρ

Πολωνία 1942 - '43. Εβραίοι αντιστασιακοί στο δάσος Ναλιμπόκι, κοντά στο Νοβόγκροντοκ.

διεπράχθη μία από τις τραγικότερες μαζικές δολοφονίες Εβραίων από τα ειδικά «Τάγματα Εφόδου» των SS. 33.771 θύματα].

Στις 7 Οκτωβρίου 1944, Πολωνοί, Ούγγροι και Έλληνες Εβραίοι, χρησιμοποιώντας εκρηκτικά που τους προμηθεύουν 4 κρατούμενες που δουλεύουν στο εργοστάσιο εκρηκτικών "Union", ανατινάζουν ένα από τα κρεματόρια του Άουσβιτς. Είναι γνωστό ότι οι Έλληνες ανατινάζονται μαζί με το κτίριο, ψέλλοντας τον Εθνικό Ύμνο της Ελλάδας.

Το Νοέμβριο 1944, Εβραίοι αλεξιπτωτιστές, στρατολογημένοι από Βρετανούς στην Παλαιστίνη, πέφτουν πίσω από τις γερμανικές γραμμές και ενώνονται με ομάδες Εβραίων παρτιζάνων. Ανάμεσά τους, η Αβίβα Ρέικ, ο Έντζο Σερένι, η Χάννα Σένες. Συλλαμβάνονται και εκτελούνται.

Στις 17 Ιανουαρίου 1945, οι τελευταίοι 47 εργάτες καταναγκαστικών έργων στο Τσέλμνο της Πολωνίας, εξηγείρονται εναντίον των S.S. και καταλαμβάνουν ένα κτίριο το οποίο και πυρπολούν. Επιζεί μόνον ένας.

Στις 22 Απριλίου 1945, 600 κρατούμενοι εξηγείρονται στο στρατόπεδο συγκέντρωσης στην Γιαζενόβακ της Κροατίας. Επιτίθενται στους φρουρούς. 520 φονεύονται, ενώ 80 κατορθώνουν να δραπετεύσουν.

Ο ρόλος των Εβραίων μαχητών των συμμαχικών δυνάμεων

Στο μακρύ κατάλογο των απονενοημένων εξεγέρσεων των αδελφών μας στην κατεχόμενη Ευρώπη, θα ήταν παράλειψη να μην σημειώσουμε το ρόλο που έπαιξαν οι μαχητές των τακτικών στρατών, Εβραίοι στο θρήσκευμα, όχι μόνο των κατεχομένων χωρών, αλλά και εκείνων των Συμμαχικών Δυνάμεων, από Δύση και Ανατολή.

600.000 Εβραίοι της Σοβιετικής Ένωσης, αγόρια και κορίτσια, πολέμησαν στον τακτικό στρατό.

Σύμβολο ανδρείας, παραμένει ο Σμήναρχος Ιακώβ Σμούσκεβιτς, επικεφαλής των Σοβιετικών Αεροπορικών Δυνάμεων.

550.000 Εβραίοι και Εβραίες, πολέμησαν στις ένοπλες δυνάμεις των Η.Π.Α., κατά την διάρκεια του πολέμου. 8.000 φονεύθηκαν, ενώ πολλαπλάσιοι τραυματίστηκαν. 30.000 μετάλλια απονεμήθηκαν στους θαρραλέους αυτούς μαχητές.

Να μην ξεχνάμε, επίσης, τις χιλιάδες των εθελοντών της Εβραϊκής Λεγεώνας του Βρετανικού Στρατού και τον διοικητή της, Φράνκ Μπέντζαμιν.

Σε όλο τον κόσμο, Εβραίοι όλων των ηλικιών έσπευσαν στον Αγώνα. Εντάχθηκαν σε όποιους στρατούς μπορούσαν, δημιούργησαν τις δικές τους Λεγεώνες. Σε κάθε περίπτωση, δεν δίστασαν να αναλάβουν επικίνδυνες αποστολές και απέδειξαν την γενναιότητά τους στις μάχες.

Συμπερασματικά, καμιά ανάλυση για το πώς το εβραϊκό συναίσθημα επηρεάζει κάποιους τρόπους συμπεριφοράς δεν θα ήταν πλήρης, χωρίς την προσέγγιση της συμπεριφοράς των Εβραίων, στις Συμμαχικές

Γαλλία. Μέλη εβραϊκής αντιστασιακής οργάνωσης (Organization Juive de Combat).

Δυνάμεις. Όχι μόνον έπραξαν το καθήκον τους όμοια με τους συμπατριώτες τους, αλλά συχνά υπερέβαλαν σε πράξεις ηρωισμού, λόγω της ταύτισης με τους διωκόμενους Εβραίους αδελφούς τους.

Η εξέγερση του Sonderkommando

Είναι γνωστή, υποθέτω, σε όλους η συμμετοχή των Ελληνοεβραίων κρατουμένων στην εξέγερση του στρατοπέδου Μπικενάου, την εξέγερση του "Sonderkommando", στις 7 Οκτωβρίου 1944. Καταθέτουμε ενδεικτικά κάποια ονόματα: Αλμπέρτος Ερρέρα, Ιωσήφ Βαρούχ, Ισαάκ Βενέτσια, Ούγκο Μπαρούχ Βενέτσια, Μωύς Βενέτσια, Ανρύ Ναχαμά Καπόν, Ααρών Μπαρζιλιάϊ, Ντάνυ Μπεναμίας, Ιακώβ Μπρούδο, Ισαάκ Σαμουήλ Ρούσσο, Αφοί Σελομό, Ζακ Σούσης, Ισαάκ Σούσης, Αλμπέρτος Τζαχόν.

Ο Primo Levi αναφέρει για τους Έλληνες έγκλει-

Με γκριζα σκίαση σημειώνονται στο χάρτη οι περιοχές της εβραϊκής αντιστασιακής δράσης στην Ανατολική Ευρώπη κατά το 1942 - '44.

στους του στρατοπέδου: “η απέχθειά τους για την άσκοπη βία, η προσπάθεια διατήρησης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, έκανε τους Έλληνες να αποτελούν την πιο συμπαγή εθνική ομάδα στο στρατόπεδο, γι’ αυτό την πιο πολιτισμένη”.

Οι Έλληνες Εβραίοι στον πόλεμο και στην Εθνική Αντίσταση

Αλλά και στην κατεχόμενη Ελλάδα, οι Εβραίοι έδωσαν τη δική τους μάχη, ενάντια στον Κατακτητή.

Κατά την έναρξη του Ελληνο-Ιταλικού Πολέμου, τον Οκτώβριο 1940, το εβραϊκό στοιχείο έχει ένα δυναμικό παρόν, στα βουνά της Αλβανίας. Αγωνίζεται με θάρρος και αυτοθυσία. Σύμβολο φιλοπατρίας ο θρυλικός Συνταγματάρχης Μαρδοχαίος Φριζής. Σημαντικός ο αριθμός των νεκρών, των τραυματιών και εκείνων με μόνιμη αναπηρία που αναγνωρίστηκαν σαν ανάπηροι πολέμου. Ανάμεσά τους και ο αειμνηστος πατέρας μου Βενιαμίν Ισαάκ Καπόν.

Αυτοί οι ηρωικοί στρατιώτες, με ελάχιστες εξαιρέσεις, οδηγούνται αργότερα στα στρατόπεδα θανάτου Άουσβιτς Μπιρκενάου, βορά στους αδηφάγους φούρνους των κρεματορίων.

Το 1942, οι Βούλγαροι, που έχουν ανταμειφθεί πλουσιοπάροχα από τους Γερμανούς για την καλή τους συνεργασία με την παραχώρηση του μεγαλύτερου μέρους της Θράκης και της Ανατολικής Μακεδονίας, ασκούν πίεση στους Εβραίους της Καβάλας, της Δράμας και των Σερρών ν’ απαρνηθούν την ελληνική υπηκοότητα. Αυτοί ενωμένοι σαν μια γροθιά αρνούνται, διακηρύσσοντας την πίστη τους στην Ελληνική πατρίδα.

Στις 21 Σεπτεμβρίου 1943, ο Ραββίνος Ηλίας Μπαρζιλιάϊ αρνείται έντεχνα την παράδοση του καταλόγου των Εβραίων της Αθήνας καθώς και εκείνου των Θεσσαλονικαίων που έχουν καταφύγει στην Ιταλική ζώνη διοίκησης. Προφασίζεται την δήθεν καταστροφή τους από την οργάνωση Ε.Σ.Π.Ο. Έτσι, δίνει τον χρόνο σε πολλούς Εβραίους της Αθήνας να διαφύγουν. Εν τω

μεταξύ, χέρια προνοητικά έχουν μεταβάλει σε στάκτη ό,τι απέμεινε στα Γραφεία της Κοινότητας.

Τον Μάρτιο και τον Απρίλιο 1944 τρεις χιλιάδες Εβραίοι, αγόρια και κορίτσια, ενώνονται με τους πατριώτες που πολεμούν στα βουνά της Ελλάδας. 40 Εβραίοι συμμετέχουν στο σαμποτάζ του σιδηροδρομικού δικτύου που έκοψε την Ελλάδα στα δύο και εμπόδισε έτσι τη μεταφορά γερμανικού στρατιωτικού υλικού.

Ο Αρχιραββίνος Μωϋσής Πέσσαχ, ποιμενάρχης της Κοινότητας Βόλου, τίθεται επικεφαλής της σπονδυλικής στήλης της Εθνικής Αντίστασης, στην Κεντρική Ελλάδα.

Επίλογος

Οι αναφορές που γίνονται στο παρόν σημείωμα για πράξεις ηρωισμού και αυτοθυσίας αποτελούν μόνον ένα μικρό δείγμα στο πλήθος των ντοκουμέντων που έχουν βρεθεί και είναι στην διάθεση του μελετητή του σήμερα και του αύριο.

Η εξέγερση, ατομική ή μαζική, ανθρώπων εγκλωβισμένων σ’ ένα ανελέητο κυνήγι γάτας και ποντικού – ενάντια στην πιο οργανωμένη πολεμική μηχανή που είδε ποτέ ο κόσμος, αποκαλύπτει το πλεόνασμα ψυχής που κρύβει ο Εβραίος μέσα του.

Είναι δικό μας χρέος, αυτή την τόσο επιμελώς αγνοημένη πτυχή στην πορεία του λαού μας, να την αναδιπλώσουμε μπροστά στα μάτια των παιδιών και των φίλων μας, ώστε η θυσία των αδελφών μας να βρει δικαίωση, μέσα από μια νέα ανάγνωση της Ιστορίας του Β’ Παγκοσμίου Πολέμου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. The Holocaust Encyclopaedia.
2. Pictorial History of the Jewish People. Crown Publishers New York, 1953.
3. Holocaust and Resistance. Ίδρυμα Yad Vashem, Ισραήλ.
4. IN MEMORIAM, Θεσσαλονίκη, 1974.
5. Αφιέρωμα στην επέτειο εξέγερσης των Εβραίων στο γκέττο της Βαρσοβίας και στο στρατόπεδο Μπιρκενάου. Βόλος, 1997.
6. Ηρωισμοί των Ελληνοεβραίων στο στρατόπεδο Μπιρκενάου. Χρονικά, Απρίλιος 1984.
7. The Holocaust Odyssey. Rebecca Kamhi Fromer
8. La Revolte des Justes. Lucien Steinberg.

[Η Ντόνα-Λίλιαν Β. Καπόν σπούδασε γαλλική και αγγλική φιλολογία. Ασχολείται με την διάσωση της γραπτής και μνημειακής εβραϊκής κληρονομιάς. Το ενδιαφέρον της στρέφεται κυρίως στην διαιώνιση της μνήμης των Κρητών Εβραίων και προς αυτή την κατεύθυνση συνεργάζεται στενά με το Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, στο Ηράκλειο].

Η κατάληψη γερμανικού εξοπλισμένου καϊκιού και ο «Μακαμπής»

Του ΛΑΚΗΣΑΝΤΑ

Τότε που έλαβε χώρα το περιστατικό που περιγράφω, υπηρετούσα στη 2η Μεραρχία του ΕΛΑΣ που είχε στρατιωτικό διοικητή τον αντισυνταγματάρχη Ρήγο και καπετάνιο τον Ορέστη (Ανδρέα Μούντριχα). Η μεραρχία είχε υπό τον έλεγχό της την περιοχή στην οποία στη συνέχεια αναφέρομαι.

Είναι τέλος Απριλίου 1944 και είμαστε πολύ απασχολημένοι στο Λιδωρίκι, για να παραλάβουμε, τα πυρομαχικά και άλλα εφόδια, που μας ρίχναν τα συμμαχικά αεροπλάνα, στο οροπέδιο όπου είχαμε αεροδρόμιο κρυφό, στο χωριό Πενταγοί, στα Βαρδουσία βουνά. Στο χωριό της Μαρίας της Πενταγιώτισσας που λέει και το τραγούδι, και να τα προωθήσουμε, πάνω μαζί με τρόφιμα με τα μουλάρια στον κύριο όγκο του αντάρτικου ΕΛΑΣ, της 2ης Μεραρχίας.

Όταν ξαφνικά ένα μεσημέρι, που είχε μάλιστα και άσχημο καιρό, θύελλα, κρύο, χαλάζι, παγωμένο αέρα κ.λπ. έρχεται ένας σύνδεσμος από τον εφεδρικό ΕΛΑΣ του Γαλαξιδίου και μας ειδοποιεί ότι, λόγω της μεγάλης τρικυμίας, ένα εξαιρετικά μεγάλο καϊκι των Γερμανών, εξοπλισμένο με ένα κανόνι ταχυβόλο των 88 και 2 βαρεία πολυβόλα μπήκε και πόδισε στο λιμάνι του Γαλαξιδίου γιατί εκινδύνεψε να βουλιάξει.

Αμέσως παίρνουμε τηλέφωνο, συνεννοούμαστε και μέσα σε 2 ώρες ξεκινάμε και πάμε στο Γαλαξίδι, με ένα φορτηγό, που είχαμε κρυμμένο στο Λιδωρίκι και το φυλάγαμε για τέτοιες ακριβώς καταστάσεις. Φθάνουμε και εκεί περιμένουν οι εφεδρο-Ελασίτες και μας λένε ότι το πλήρωμα των Γερμανών είναι 7 και έχουν και 2 Έλληνες, εκ των οποίων ο ένας είναι καπετάνιος.

Οι έξι Γερμανοί είναι σε μια ταβέρνα και τρώνε και πίνουν και έχουν αφήσει ένα Γερμανό σκοπό, να φυλάει το καϊκι και τους 2 Έλληνες.

Όταν μπήκαμε μέσα στην ταβέρνα οι Γερμανοί στρατιώτες δεν κουνήθηκαν όταν είδανε τους αντάρτες με τα φυσεκλύκια, τα γένια κ.λπ. και κατάλαβαν ότι αν κάνουν έστω και μια κίνηση μικρή, θα πεθάνουν. Κι έτσι σήκωσαν τα χέρια και παραδόθηκαν. Τους αφήσαμε λοιπόν και εμείς

φύγαμε για το καϊκι αφού αφήσαμε σκοπούς να τους φυλάνε. Φτάνουμε στο καϊκι και πιάνουμε τον Γερμανό που ήταν εκεί, ο οποίος ήταν κάτω και έτρωγε, στην καμπίνα. Δεν αντιστάθηκε, και αφού τον αφοπλίσαμε, πήγαμε για να ειδοποιήσουμε με το τηλέφωνο εκστρατείας το Γεν. Στρατηγείο και ζητήσαμε να στείλουν ένα μηχανικό, να δει τη μηχανή του πλοίου, γιατί μας είπε ο Έλληνας καπετάνιος, ότι η μηχανή κάτι είχε και ήθελε επισκευή, κι ότι το καϊκι ήταν δικό του και το είχαν επιτάξει οι Γερμανοί.

Σ' αυτό το διάστημα που λείψαμε έγινε το εξής:

Ο Γερμανός στρατιώτης, ο οποίος ήταν στο πλοίο φρουρός, όταν τον αφοπλίσαν οι αντάρτες είχε κρυμμένο ένα πιστόλι αυτόματο στη μέση του και ξαφνικά βγάζει το πιστόλι σκοτώνει τον αντάρτη που φύλαγε το πλοίο και προσπαθεί να φύγει. Πού να πάει όμως το ζώον; Ήταν γεμάτο αντάρτες εκεί γύρω που ψάχνανε για μουλάρια. Τον σκότωσαν αμέσως και μας φώναξαν. Όταν έψαξα και βρήκα τα χαρτιά του στο πορτοφόλι του, που ήταν σαν σημειωματάριο, διαπίστωση με μεγάλη έκπληξη κι εγώ και οι άλλοι δικοί μου, ότι ο ηλίθιος αυτός δεν ήταν καν Γερμανός. Ήταν Ούγγρος, Ναζί, φασίστας, φανατικός και κρίμα το παιδί, το συναγωνιστή αντάρτη που σκότωσε μπαμπέσικα. Κάθισα μετά και σκέφτηκα το βράδυ, τι είδους καθάρματα ήταν αυτοί οι άνθρωποι. Αυτός τώρα ήρθε να πεθάνει, αφού βέβαια πρώτα έκανε κακό σε μια γωνιά απόμακρη στην Ελλάδα, μακριά από την πατρίδα του, μόνος κι έρημος και γεμάτος μίσος και φανατισμό.

Οι άλλοι όμως επέζησαν, ήταν πολύ φοβισμένοι, ύστερα μάλιστα και από το συμβάν αυτό τους είπαμε ότι δεν θα τους πειράξουμε αρκεί να είναι ήσυχτοι και να ακούνε. Ζήτησαν να βοηθούν σε ό,τι μπορούν, τους ανακρίναμε και μας είπαν τα πάντα, για το φορτίο, τον προορισμό κ.λπ κ.λπ.

Το καϊκι είχε από όλα. Τρόφιμα, μακαρόνια, κονσέρβες κρέας και ψάρι και άλλα πολλά τρόφιμα και πολλά πυρομαχικά σφαίρες, χειροβομβίδες, οβίδες όλμων (πολύ

χρήσιμες) αλλά εκείνο που ήταν περίφημο, ήταν ότι είχε ολοκληρω το ταχυδρομείο, (δηλαδή τα δέματα) που στέλναν οι οικογένειές τους από τη Γερμανία στα παιδιά τους στρατιώτες της μεραρχίας που είχε έδρα την Πάτρα. Χιλιάδες δέματα γεμάτα λιχουδιές, ζαμπόν, λουκάνικα, γλυκά, κέικ κ.λπ. άνοιγαν οι αντάρτες και έτρωγαν σαν τρελοί. Εγώ έστειλα αμέσως τέσσερα δέματα με πολλές λιχουδιές στο Μαύρο Λιθάρι, στην έδρα της Μεραρχίας που ήταν οι φίλοι μου, ο Ρήγας (Γιάννης Ορφανός) και ο Μακαμπής...

Ειδικά για τον Μακαμπή θα αναφέρω τα εξής: Ήταν Εβραίος Θεσσαλονικίος και τον είχε γλυτώσει από τους Γερμανούς μια Χριστιανή γειτόνισσά του, η οποία τον έκρυψε σε ένα κοτέτσι. Όλη την οικογένειά του τη συνέλαβαν και την στείλανε στα Γερμανικά στρατόπεδα σε ένα ταξίδι που δεν είχε γυρισμό. Συνδέθηκε με την τοπική οργάνωση και τελικά, μετά από πολλές περιπέτειες στάλθηκε στη μονάδα μας. Ο καπετάν Ορέστης για να τιμήσει τους Μακαβαίους Ισραηλίτες Επαναστάτες κατά των Ρωμαίων κατακτητών του έδωσε το ψευδώνυμο Μακαβαίος. Εμείς τον φωνάζαμε Μακαμπή. Ήταν ένας αγωνιστής πολύ μορφωμένος και γλωσσομαθής. Οργάνωσε το Γραφείο της Μεραρχίας και βοήθησε πολύ στην άρτια επικοινωνία με όλα τα τμήματά της.

Εν τω μεταξύ ήρθαν δύο μηχανικοί (ναυτικοί) και ένας ασυρματιστής. Ξεφορτώσαμε το καΐκι και το πήραν πιο εκεί, σε έναν όρμο και το βούλιαξαν προσωρινά μέχρι την κουπαστή, για να μην φαίνεται από την θάλασσα, γιατί οι Γερμανοί είχαν λυσσάξει. Εν τω μεταξύ, έστειλαν 3 περιπολικά με κανόνια και ψάχνανε και ρίχναν κανονιές στο βρόντο...

Τελικά σε ένα μήνα το καΐκι αυτό καθαρίστηκε, η μηχανή επισκευάστηκε και έγινε το πρώτο πολεμικό πλοίο - καΐκι του Ελληνικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Ναυτικού ΕΛΑΝ, με επί κεφαλής το καπετάν Ζαχαρία, όπως μάθαμε αργότερα στο Φρουραρχείο του ΕΛΑΣ στο Λιδωρίκι, που ήμουνα τότε Υποφρούραρχος...

Σημ. «Χρονικών»: Ο Μακαμπής στον οποίο αναφέρεται ο Λ. Σάντας, είναι ο Ίντο Σίμισι.

[Ο κ. Λάκης Σάντας είναι ο ήρωας αγωνιστής που μαζί με τον Μ. Γλέζο κατέβασαν τη γερμανική σημαία από την Ακρόπολη. Το παραπάνω άρθρο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «ΕΑΜ Αντίσταση», τεύχος 88 (Ιαν. - Μάρτιος 2009)].

ΣΚΟΤΑΔΙ ΚΑΙ ΦΩΣ

Του ΝΕΣΤΟΡΑ ΜΑΤΣΑ

Ο ήχος... Μετέωρος στο χρόνο... Πόσες κραυγές πνίγει η σιωπή; Τελευταίο παραλήρημα... Αγωνίζομαι να ξεχάσω... Να μη βλέπω... Μα δεν το μπορώ. Το μάτι καρφώνεται στο χτες που είναι σήμερα και αύριο... Δεν πνίγεται η διαμαρτυρία στη λήθη. Οι σφιγμένες γροθιές εκείνων που είναι πάντα μαρτυρικές παρουσίες ανάμεσά μας, τεντώνονται στον ουρανό.

Σκοπιά 3. Κι ο θάνατος... Ξερνάει πανικό το άγρυπνο όπλο του εφιάλτη... Στο ηλεκτροφόρο συρματόπλεγμα, μια ακόμη ανθρώπινη πεταλούδα.

— Αρχάγγελε του παιδικού παραμυθιού, συντρόφεψε τον Γιόχαν του Στρατοπέδου. Ζει πεθαμένος δυο χρόνια τώρα στο θάλαμο 7. Είναι αδελφός του ποιητή Δαβίδ και του δίκαιου Σολομώντα. Τον θυμάσαι σίγουρα. Αύξων αριθμός 14712. Από την Πράγα ή τη Θεσσαλονίκη. Άγγελε της Κραυγής, ελέησον εκείνους που επέζησαν νεκροί και θυμούνται...

☆☆☆

Σ παράγματα από το τελευταίο παραλήρημα. Ο ήχος λοιπόν... Μια ακόμη κραυγή στο χρόνο. Κι οι εικόνες μια άλλη κραυγή, πιο δυνατή από το χρόνο...

Χάνομαι στις αδιάφορες πολυάνθρωπες πολιτείες, στη μεγάλη σύγχρονη έρημο... στους αδιάφορους, στην ασφυκτική πολυκοσμία, μοναχικούς ανθρώπους. Στα αδιάφορα λόγια, που ξεχύνονται χωρίς νόημα πια, φορτισμένα οραματισμούς και χάρτινες υποσχέσεις. Άδειασαν οι λέξεις. Πώς και με τί να τις φορτίσεις πια; Ήχοι κίβδηλοι, χωρίς αντίκρουσμα. Άδειασαν κι οι ιδέες, Κύριε του ανθρώπινου πάθους, ευδόκησε ν' ακούσεις την ύστατη κραυγή της σιωπής μας!

— Εν Βιέννη, έτος Χ... Πού είναι το Μαουτχάουζεν; Η σепτή Μητρόπολη του Αγίου Στεφάνου;

Ο Γιόχαν Στράους τραγουδάει το Γαλάζιο Δούναβη. Ο Γαλάζιος Δούναβης τραγουδάει κι αυτός.

— Αλήθεια: Σε ρώτησα πού είναι το Μαουτχάουζεν. Αγαπώ πολύ τη μουσική, τον Γιόχαν Στράους. Τις περιέργες ορχήστρες που συνοδεύουν το θάνατο και παίζουν χαρούμενα βαλς. Κι ο έρωτας είναι μια μουσική. Τα γυμνά κορμιά τον κλείνουν στη σάρκα και το αίμα τους. Ποια σάρκα όμως και ποιο αίμα;

— Πού πέφτει το Μαουτχάουζεν;

Ευτυχώς οι επιγραφές σηματοδοτούν το δρόμο. Ταξιδεύουμε θρυμματίζοντας τη μνήμη σε ειδυλλιακά τοπία, σαν να τα φίλησε κάποιος παιδικό παραμύθι. Ο Δούναβης μας ακολουθεί, λουσμένος στο φως, σε μια δόξα εσπερινή. Αλλά οι εικόνες χαράχτηκαν ανεξίτηλα στην καρδιά του ματιού. Και δεν τις ξεχνάς ούτε τις σκοτώνεις... Το Μαουτχάουζεν, τα πολλά Μαουτχάουζεν, σημαδεύουν τον κόσμο μας. Καίνε τη μνήμη, σκοτώνουν το Θεό.

Οι φρουροί! Αγρυπνοι στα φυλάκια. Στην κεντρική πύλη που πίσω της κλείνονταν η ατέλειωτη νύχτα του στρατοπέδου!

Εικόνες θρυμματισμένες... Φωτογραφίες θρυμματισμένες... Πότε τέλειωσε η μεγάλη νύχτα του στρατοπέδου; Των στρατοπέδων; Πότε τέλειωσε ο πόλεμος; (Ποιος πόλεμος;) Πότε άνοιξε η απόρρητη πύλη και ξεχύθηκαν όσοι απόμειναν, όσοι νόμιζαν ότι απόμειναν από τους ζώντες νεκρούς; Αριθμοί μιας παράλογης άθροισης, χωρίς συνέχεια, από το 7 στο 90 και στο 200...

Οι μήνες δεν έχουν χρόνο. Δεν υποτάσσονται στο χρόνο.

Τί θυμάσαι εσύ, Νο 7212;

Πού παραμόνευε ο θάνατος; Στους θαλάμους ή έξω απ' αυτούς; Πού караδοκούσε ο πανικός, άλλη μορφή καθημερινού θανάτου;

Σ' ένα χώρο αναψυχής υπάρχουν, βέβαια, και τα λουτρά. Κάποιες φορές αυτά τα λουτρά είναι πρωτότυπα ή εκκεντρικά. Κάτι σαν σάουνα... Να πλημμυρίζουν από ατμούς και από αέρια του θανάτου. Και οι φιλοξενούμενοι «των χώρων αναψυχής» να πνίγονται ομαδικά. Ένα ακόμη βήμα προόδου στην τελική λύση.

*

Ρεσιτάλ για μουσικούς ήχους και πνιγμένες κραυγές. Η μνήμη αντιστρατεύεται τη λογική του χρόνου. Ειδυλλιακές φωτογραφίες. Η Λουτσία και ο Τζιάκομο από το Παλέρμο. Και κάποιες άλλες φωτογραφίες. Καρφωμένες στον τοίχο να θυμίζουν αριθμούς που εξαφανίστηκαν από την άθροιση των στρατοπέδων.

Εκτέλεση; Θάλαμος αερίων; Ηλεκτροφόρα συρματοπλέγματα; Οι φωτογραφίες σωπαίνουν. Ή κραυγάζουν. Στιγμές βίας, φόβου, πανικού!

Πόση φαντασία έχει ο θάνατος! Ο αργός, καθημερινός θάνατος. Εξαθλιώνει και εξουδετερώνει τον άνθρωπο. Άλλοτε τον μεταμορφώνει σε επιστημονικό πείραμα. Οι γιατροί των SS ένωσαν πολύ περιήφανοι. Γι' αυτό και φρόντιζαν ν' απαθανατίζουν τις επιστημονικές επιτεύξεις τους σε φωτογραφίες. Τις βλέπεις;

Ανώτερες και κατώτερες φυλές. Εβραίοι! Επιγραφές στον τοίχο: «Εις μνήμην». Κι άλλοι χαμένοι αριθμοί από την παράλογη προσθαφαίρεση. Από τόπους που αντιστάθηκαν στη βία, από ανθρώπους που δε συμβιβάστηκαν μαζί της. Ένας ελληνικός κίονας στο προαύλιο του στρατοπέδου, συμπληρώνει μια ύστατη επιταγή:

— «Εμάς, που θανατωθήκαμε εδώ, μη μας ξεχνάς. Η λήθη του κακού, είναι άδεια για την επανάληψή του».

*

Ο χώρος της Μνήμης. Αμετάκλητη η επιταγή του Προφήτη από τη Βίβλο: «Διηγηθήτε προς τα τέκνα σας περί τούτου και τα τέκνα σας προς τα τέκνα αυτών».

Έχουν τόσα να διηγηθούν αυτά τα μνημεία! Αυτοί οι ζώντες νεκροί που διαμαρτύρονται για τον παρόντα και το μέλλοντα χρόνο.

Η πέτρα γίνεται οργισμένη σάρκα. Χέρια ζωντανά που ορθώνουν ένα ανελέητο γιατί... Ένα γιατί που θα μείνει χωρίς απάντηση στον αιώνα τον άπαντα. Το ξέρεις; Οι εικόνες δε χάνονται. Ούτε οι νεκροί των στρατοπέδων πεθαίνουν. Οι πέτρες και οι αριθμοί θυμούνται. Και οι φωτογραφίες όμως θυμούνται. Ανελέητα...

Εσύ θυμάσαι τότε που σπάσαμε τις πύλες των στρατοπέδων; Που ξεχυθήκαμε, ανθρώπινες σκιές, να γιορτάσουμε το τέλος της φρίκης... Πλημμύρισε ο κόσμος ελπίδα. Για λίγο ξεχάστηκε η κόλαση. Έπειτα η παράσταση άρχισε πάλι. Εσύ τί ρόλο θα παίξεις; Το πανηγύρι κρατάει τόσο λίγο. Όσο το φως μιας αστραπής. Ή οι πνιγμένες ανάσες από το τελευταίο παραλήρημα. Γελάς ή κλαίς; Δε μπορώ να το ξεχωρίσω στο πρόσωπό σου.

Το στρατόπεδο όμως υπάρχει πάντα. Τα στρατόπεδα υπάρχουν πάντα. Με τα σύρματα του θανάτου... Με τις ανθρώπινες πεταλούδες που καρφώνονται σ' αυτά καθώς αγωνίζονται να ξεφύγουν.

Η μνήμη παγιδεύει τη ζωή.

Λύτρωσε με, άγγελε του Θανάτου, από τον εφιάλητη. Λύτρωσέ με από το παραλήρημα. Στέκομαι ολόρθος στο φως και κραυγάζω:

— Ζω... Ζω... Κι αντιστέκομαι... Αυτό μετράει πιο πολύ. Αντιστέκομαι! Εσύ;

[Ο κ. **Νέστορας Μάτσας**, δημοσιογράφος, σκηνοθέτης, διακεκριμένος πολυγραφότατος συγγραφέας, έχει ασχοληθεί με το θέμα του Ολοκαυτώματος με κορυφαίο το βιβλίο του «Αυτό το παιδί πέθανε άγριο - Ημερολόγιο Κατοχής» (1987), που έχει κάνει πολλές εκδόσεις].

HAROLD S. KUSHNER:

Κατακτώντας την ευτυχία

(Εκδόσεις Λογέιον, Αθήνα 2009)

Σε αυτό το εμπνευσμένο μπεστ σέλερ, ο Harold Kushner μας διδάσκει πώς μπορούμε να μάθουμε να αποδεχόμαστε τον εαυτό μας και τους άλλους, ακόμη και όταν αυτοί δεν είναι τέλειοι. Αντλώντας από την Παλαιά Διαθήκη, τη σύγχρονη λογοτεχνία, την ψυχολογία, τη θεολογία και την τριακονταετή εμπειρία του ως ραββίνου, ο Kushner μας δείχνει πώς η αποδοχή και η συγχώρεση μπορούν να αλλάξουν τις σχέσεις μας με τους πιο σημαντικούς ανθρώπους στη ζωή μας και μας βοηθάει να αντιμετωπίσουμε την πρόκληση του να είμαστε άνθρωποι.

Βιβλίο προβληματισμού και θετικής αντιμετώπισης ζητημάτων της καθημερινής ζωής.

ΓΙΕΧΟΥΝΤΑ ΜΠΕΡΓΚ:

Η δύναμη της Καββάλα

(Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2009)

Η Καββάλα -έκφραση απόκρυφης εβραϊκής παράδοσης που ασχολείται με τις μυστικιστικές πτυχές του Ιουδαϊσμού δεν έχει γίνει απόλυτα κατανοητή από πολλούς. Τα παρόμοια κείμενα

που ασχολούνται με τον εσωτερικό κόσμο του ανθρώπου και των μεταφυσικών θεάσεων περί Θεού και του Σύμπαντος οδηγούν σε συζητήσεις και αναζητήσεις. Όπως γράφει ο συγγραφέας του βιβλίου:

«Η Καββάλα μας λέει απλά: πώς και γιατί άρχισε να υπάρχει ο κόσμος γιατί συνεχίζουμε να γυρίζουμε στις παλιές αρνητικές συνήθειές μας γιατί εξακολουθούμε να αποφεύγουμε δραστηριότητες που γνωρίζουμε ότι είναι θετικές και ευεργετικές για τη ζωή μας για ποιο λόγο υπάρχει χάος πώς μπορούμε να δώσουμε νόημα και πνευματική δύναμη στην κάθε στιγμή μας...

Χρειάστηκαν πολλές θυσίες και βήματα ώστε να μπορέσει ένα βιβλίο σαν κι αυτό να φτάσει σήμερα σ' εσένα και στους άλλους ανθρώπους. Έχει λοιπόν σημασία για όλους μας να δώσουμε προσοχή στο καββαλιστικό αξίωμα που λέει: "Δεν χωρά πίεση στην πνευματικότητα".

ΣΕΠΤΙΜΙΟΥ ΤΕΡΤΥΛΛΙΑΝΟΥ:

Πλήρης Οδηγός Μελέτης

(Εκδόσεις Ορος, Αθήνα 2009)

Για πρώτη φορά εκδίδονται στην ελληνική γλώσσα τα έργα του Σεπτίμιου Τερτυλλιανού (155-240 μ.Χ.).

Στον ανά χείρας πρώτο τόμο περιλαμβάνεται και η προ-Τερτυλλιανική Χριστιανική γραμματεία, δηλαδή μια εργασία για τις πρώτες Λατινικές μεταφράσεις της Αγ. Γραφής, ο Κανόνας Μουρατόρι και το Μαρτύριο των εκ του Σκιλλίου, τα μόνα εκκλησιαστικά κείμενα που υπήρχαν στην Λατινική πριν τον Τερτυλλιανό.

Ο Τερτυλλιανός ήταν δικηγόρος από την Καρχηδόνα. Έγινε Χριστιανός στα τέ-

λη του 2ου μ.Χ. αιώνα. Στα έργα του περιλαμβάνονται ιστορικά, μυθολογικά, εθνολογικά και αρχαιολογικά στοιχεία και αναφορές σε κείμενα που δεν διέσωσε κανένας άλλος αρχαίος συγγραφέας. Ο πρόλογος της ελληνικής εκδόσεως είναι του καθηγητή κ. Γ. Μουστάκη.

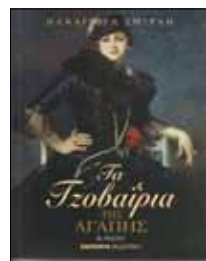
ΣΤΑΘΗ ΚΟΜΝΗΝΟΥ:

Τριάς εξαπατήσεων

(Δόμος, Αθήνα 2009)

Στίχοι γραμμένοι σε πρωτότυπη μορφή, φωνές και σκέψεις πάνω σε θέματα της ζωής και του πολιτισμού. Ποιητική συλλογή που χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή και μελέτη.

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί πολλές αναφορές από την Τορά, κοιταγμένες μέσα από ένα πνεύμα παγκοσμιότητας στην ψυχή και στη δράση των ανθρώπων.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΣ ΣΜΥΡΝΗ:

Τα Τζοβαϊρία της αγάπης

(Εμπειρία Εκδοτική, Αθήνα 2006, τρίτη έκδοση)

Με αφετηρία λογής-λογής κοσμήματα, που έχουν αποκτήσει συμβολική σημασία, η συγγραφέας περιγράφει ανθρώπινες ιστορίες, οι πρωταγωνιστές των οποίων προέρχονται από διάφορα γεωγραφικά μήκη και πλάτη. Κοινό τους σημείο είναι ότι όλοι τους αποτελούν μετανάστες της ζωής και του τρόμου. Όπως

γράφει η συγγραφέας «έχουν σημασία οι τόποι. Και τα πράγματα. Και οι άνθρωποι που τα κυβερνούν», ενώ κάθε κόσμημα μέχρι να φτάσει στην κάτοχό του έχει διανύσει μία ανθρώπινη ιστορία.

ΚΩΣΤ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ:

Τα τραγούδια μου

(Μοντέρνοι Καιροί, Αθήνα 2009)

Η Κωστούλα Μητροπούλου εκτός από τα μυθιστορήματα, τα διηγήματα -νουβέλες, τα θεατρικά έργα, τα δημοσιογραφικά κείμενα κ.λπ. έγραψε τραγούδια για το θέατρο, για χορωδίες, για τη δισκογραφία, τα περισσότερα από τα οποία μελοποιήθηκαν από γνωστούς μουσικούς, πολλά δε έγιναν επιτυχίες. Αυτά τα τραγούδια, μαζί με άλλα ανέκδοτα και αταξινόμητα, περιέχονται στη συγκεκριμένη συγκεντρωτική έκδοση.

Ελληνικές εκδόσεις που αναφέρονται σε Εβραίους:

Ο εκδοτικός οίκος Αντ. Σταμούλη (Π.Π. Γερμανού 38 - 54622 Θεσσαλονίκη) μας γνώρισε ότι τα παρακάτω βιβλία του αναφέρονται στους Εβραίους: • Γεώργιος Τ. Τσερεβελάκης, «Ο Νικηφόρος Φωκάς και η απελευθέρωση της Κρήτης από τους Άραβες (961 μ.Χ.)». Θεοδ. Διακόνου «Άλωσις της Κρήτης». Ακολουθίες αφιερωμένες στον Νικηφόρο Φωκά και τους φονευθέντες, αιχμαλώτους στρατιώτες στους πολέμους. Μαρτυρία Εβραίου της Ρόδου». • Κώστας Ε. Καμπουρίδης, «Η νεότερη Ελλάδα μέσα από Οθωμανικές αρχαιακές πηγές. Οικονομία, Θεσμοί και κοινωνία στη Θεσσαλία του 17ου αιώνα» (στο κεφ. 1.6, αναφέρονται Εβραίοι (Yahudiyan) το 17ο αιώνα στη Θεσσαλία και τέλος η παλιότερη έκδοση, Θρασύβουλος Ορ. Παπαστρατής «Επτάλοφου Βοσποριδίου Οδοιπορία (Έλληνες, Αρμένιοι, Τούρκοι, Εβραίοι)».

“CHRONIKA”

Edition of the Central Board of Jewish Communities in Greece
36, Voulis str., 105 57 Athens, Greece, Tel.: ++30-210-32 44 315, fax: ++30-210-33 13 852
e-mail: hhkis@ath.forthnet.gr Web site: www.kis.gr

Summary of Contents of Issue 224, vol. 32 November - December 2009

- ✓ Distinguished journalist Antonis Karkagiannis ends his article marking the **anniversary of the ‘Night of Broken Glass’** (9th November 1938) with a reference to how it impacted on eye-witness Rudi Bamber, who writes: ‘The ordinary people of Germany reacted to Kristallnacht in different ways. Many were shocked, repulsed or astounded at the violence and destruction. But most seemed to welcome the prospect of ‘ridding’ Germany of Jews. The Jews were bereft of friends.’
- ✓ A study entitled **‘Monotheism and Idolatry’**, based on entries in the Encyclopaedia Judaica, looks at the quality of relations between Jews and Gentiles as shown in the Talmud.
- ✓ The **Jewish Community of Zakynthos** (one of the Ionian Islands) was the only community in Greece to be saved from the Holocaust thanks to the initiative of the island’s Metropolitan Bishop and its Mayor. The Community Statute of 1937 is printed in this issue and the religious customs, traditions and regulations included in them are a clear indication of how fair and democratic the Jewish Communities of Greece were.
- ✓ The **Jewish Cemetery of Zakynthos**, covering 9,667 square metres, is one of the oldest Jewish cemeteries still surviving in Europe. The issue contains a short list of some of the graves that can still be seen there.
- ✓ The circular written by **Dionysios Lattas** of Zakynthos on 20th November 1932 and addressed to the island’s Jewish population shows the spirit that prevailed in Jewish-Christian relations on the island at that time.
- ✓ In an historic note on **Jewish Resistance in World War II**, Mrs Lillian Capon gives information about 79 instances of Jewish people in occupied Europe uprising and escaping between 1940 and 1945.
- ✓ National Resistance hero Lakis Santas writes about a time during the Occupation when **resistance fighters** launched an attack against a heavily armed German boat. A Jewish man from Thessaloniki, who was taking part in the operation, had been saved from the Germans by a neighbour who hid him in her chicken run.
- ✓ Nestor Matsas, a most prolific author, writes about images and emotions in **Nazi concentration camps**.
- ✓ The issue closes with book reviews

Translated from Greek by: *Kay-Elvina Sutton*

Front cover: *Island of Zakynthos. View of the Rouga square in the pre-War period. (From the Archive of Dionyssios Mousmoutis).*

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Ο Πρόεδρος του Κ.Ι.Σ. ΜΩΨΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΡΑΦΕΙΩΝ: Βουλής 36 • 105 57 ΑΘΗΝΑ Τηλ. 210 - 32.44.315-8
E-mail: hhkis@ath.forthnet.gr • Internet site: <http://www.kis.gr> • Κωδικός εντύπου: 3502
ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Μιχάλης Κύρκος, Ψηφιλάντου 25 Αθήνα, τηλ.: 210 - 72 18 421

Τα ευνοπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συγγραφέων τους.

Διανέμεται δωρεάν

Συρ. Παπαγιάννης

Gold Eurobank MasterCard

Μία ανεκτίμητη συλλογή ολοκληρώνεται!

Τρεις κάρτες MasterCard, μία επιλογή: Eurobank

 210-95 55 555

